

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
อำเภอโพธาราม ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี

คำนำ

กรมส่งเสริมการเกษตรมีนโยบายให้สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้กลไกของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) และความร่วมมือของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดำเนินการจัดทำและเสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อเป็นกรอบการจัดทำโครงการประจำปีเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ และเป็นเป็นการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรในทุกกระดับ เพื่อใช้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ โดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) สำนักงานเกษตรอำเภอโพธารามจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และจัดตั้งทีมงานเพื่อวิเคราะห์ รวบรวมเป็นแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภออีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้รองรับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ แก้ไขปัญหา ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเกษตรตามงบประมาณและนโยบายของภาครัฐ

สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	๑
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๑
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๕
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๕
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๑๑
๓.๑ ฤดูกาล	๑๑
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๑๒
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๒
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๑๒
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๑๒
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๒
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๒
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๒
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๔
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	๑๕
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๕
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๘
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	๑๘
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๘
๑.๑ เกษตรกร	๑๘
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๒๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๓๑
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๓๑
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๓๑
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๓๑
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๓๔
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๓๔
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๓๕-๓๗
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๓๕-๓๗
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๗
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๔๔
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๕
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๔๕
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๗
บรรณานุกรม	๔๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๒
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๒
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๔
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๑
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๒
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๓
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๓
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๓
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๑๓
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๔
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๕
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๕
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๘
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๘
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๙
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๙
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๒๐
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๐
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๒
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๓
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๓
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๕
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๖
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๗
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๘
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๙
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๓๐
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๑
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว	๓๒
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๓
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง	๓๕
๓๓	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๖
๓๔	แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน/ไร่	๓๘
๓๕	แสดงจุดรับซื้ออ้อยโรงงานของอำเภอ	๓๙
๓๖	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในการผลิตข้าว มันสำปะหลัง อ้อย พืชผัก	๔๐
๓๗	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๔๐
๓๘	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าพืชผัก อำเภอโพธาราม	๔๔
๓๙	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๔๕
๔๐	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๗

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๑
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๔
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๕
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๑๑
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๑๔
๖	แสดงสินเชื่อและภาระหนี้สินของเกษตรกร	๒๑
๗	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๒
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๓
๙	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๓
๑๐	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง	๓๔
๑๑	แสดงขอบเขตการปกครองของบริษัทแบ่งมันสำปะหลัง	๓๕
๑๒	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๗
๑๓	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อย	๓๘
๑๔	แสดงจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน	๓๙

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลตัวกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

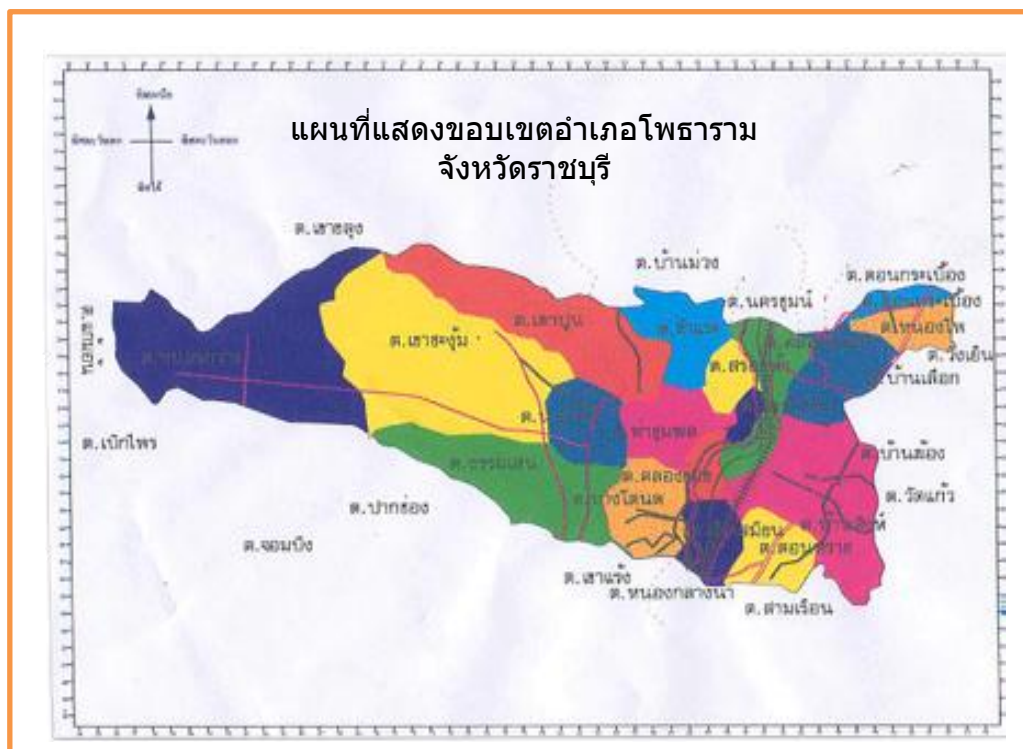
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอโพธารามเป็นอำเภอหนึ่ง มีภูมิประเทศหลากหลาย จากพื้นที่ราบ ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลองสู่ภูเขาสูง มีพื้นที่ทั้งหมด ๔๑๗.๐๐๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒๕๕,๗๖๙.๓๘ ไร่ อยู่ห่างจากจังหวัดราชบุรี ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ไปตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลขที่ ๔ ประมาณ ๘๘ กิโลเมตร

๑.๒. อาณาเขต

อำเภอโพธาราม มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบ้านโป่ง
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมือง
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบางแพ อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอจอมบึงและอำเภothำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอโพธาราม
(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็น ๑ เทศบาล

เมือง ๘ เทศบาลตำบล ๑๑ อบต. ๑๙ ตำบล ๑๕๖ หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลเมือง จำนวน ๑ แห่ง
เทศบาลตำบล จำนวน ๘ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

หมู่บ้าน ตำบล	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒
เขาชะงุ้ม	●	●	●	●	●	●★	●	●	●	●	●	●
คลองข่อย	●	●	●	●	●	●	●	●				
คลองตากด	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	
เจ็ดเสมียน	★	★	★	★	★	★						
ชำแระ	●	●	●	●	●★	●	●					
ดอนกระเบื้อง	●	●	●	●	●	●						
ดอนทราย	★	★	★	★	★	★	★	★	★			
เตาปูน	★	★	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
ท่าชุมพล	●	●	●	●	●	●	●	●	●			
ธรรมเสน	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
นางแก้ว	★	★	★	★	★	★	★	★	★			
บางโตนด	●	●	●	●	●	●	●					
บ้านฆ้อง	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★		
บ้านเลือก	★	★	★	★	★	★	★	★	★			
บ้านสิงห์	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★
สร้อยฟ้า	●	●	●	●	●							
หนองกวาง	●	●	●	●	●	●	●					
หนองโพ	●★	●★	●★	★	●	●	●★	●	●★	●		
โพธาราม	★											

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

หมายเหตุ : ★ เทศบาลตำบล ★ เทศบาลเมือง ● อบต.

ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด(ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	เทศบาลเมือง	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
เขาชะงุ้ม	๔๔,๖๘๗	✓	-	-	๑๒	๒,๑๒๗
คลองข่อย	๓,๗๔๔	✓	-	-	๘	๑,๑๔๗
คลองตากด	๑๕,๕๐๘	-	✓	-	๑๑	๒,๓๐๘
เจ็ดเสมียน	๘,๐๑๒	-	✓	-	๖	๕๕๘

ชำแระ	๑๑,๕๖๘	✓	-		๗	๑,๔๓๙
ดอนกระเบื้อง	๕,๕๒๙	✓	-		๖	๙๔๐
ดอนทราย	๘,๐๖๒	-	✓		๙	๑,๗๓๘
เตาปูน	๒๕,๘๔๐	✓	✓		๙	๑,๖๗๗
ท่าชุมพล	๑๐,๒๖๘	✓	-		๙	๑,๖๖๖
ธรรมเสน	๒๖,๕๒๖	✓	-		๑๑	๑,๔๗๗
นางแก้ว	๑๐,๗๐๔	-	✓		๙	๑,๑๖๖
บางโตนด	๑๑,๓๓๗	✓	-		๖	๑,๑๓๖
บ้านฆ้อง	๗,๒๗๑	-	✓		๑๐	๑,๘๓๑
บ้านเลือก	๗,๐๖๐	-	✓		๙	๒,๔๒๒
บ้านสิงห์	๑๓,๗๙๓.๓๘	-	✓		๑๒	๒,๕๕๐
สร้อยฟ้า	๕,๘๙๙	✓	-		๕	๘๓๕
หนองกวาง	๓๖,๕๘๐	✓	-		๗	๘๓๑
หนองโพ	๖,๓๘๑	✓	✓		๑๐	๑,๕๐๙
โพธาราม	๑,๒๖๕	-	-	✓	*	๑,๘๔๓
รวม	๒๕๘,๐๓๔.๓๘	๑๑	๘	๑	๑๕๖	๒๙,๒๐๐

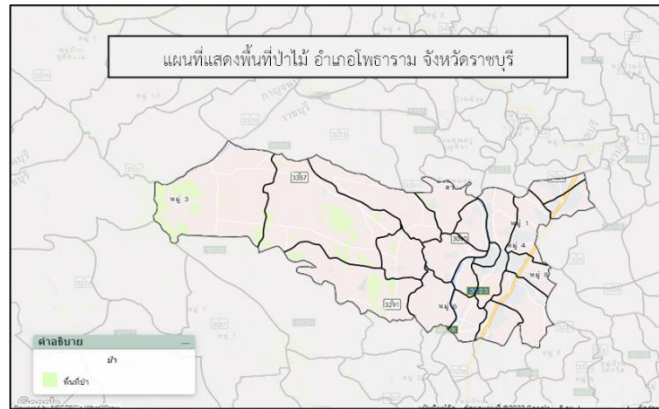
ที่มา : ที่ว่าการอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

หมายเหตุ : * ตำบลโพธาราม มีการปกครองแบบเทศบาลเมือง โดยแบ่งเป็นชุมชน จำนวน ๑๑ ชุมชน

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

อำเภอโพธาราม มีสภาพพื้นที่ป่า จำนวน ๑๙,๙๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒๙ ของพื้นที่ทั้งหมด สภาพพื้นที่ป่าเป็นป่าผลัดใบสมบูรณ์เกือบทั้งหมด และมีพื้นที่ป่าผลัดใบรอการฟื้นฟูเพียงเล็กน้อย

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอโพธาราม
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
เขาชะงุ้ม	๔๔,๖๘๗	๕,๘๗๒	๑๓.๐๔
คลองข่อย	๓,๗๔๔	๐	๐
คลองตาคน	๑๕,๕๐๘	๐	๐
เจ็ดเสมียน	๘,๐๑๒	๐	๐
ชำแระ	๑๑,๕๖๘	๗๒๙	๖.๕๕
ดอนกระเบื้อง	๕,๕๒๙	๐	๐
ดอนทราย	๘,๐๖๒	๐	๐
เตาปูน	๒๕,๘๔๐	๑๖๓	๐.๖๙
ท่าชุมพล	๑๐,๒๖๘	๐	๐
ธรรมเสน	๒๖,๕๒๖	๓,๕๓๑	๑๓.๔๗
นางแก้ว	๑๐,๗๐๔	๕๐๘	๔.๓๐
บางโตนด	๑๑,๓๓๗	๐	๐
บ้านขี้อ้ง	๗,๒๗๑	๐	๐
บ้านเลือก	๗,๐๖๐	๐	๐
บ้านสิงห์	๑๓,๗๙๓.๓๘	๐	๐
สร้อยฟ้า	๕,๘๙๙	๐	๐
หนองกวาง	๓๖,๕๘๐	๙,๐๙๗	๑๖.๗๔
หนองโพ	๖,๓๘๑	๐	๐
โพธาราม	๑,๒๖๕	๐	๐
รวม	๒๕๘,๐๓๔.๓๘	๑๙,๙๐๐	๔๙.๒๙

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

สภาพภูมิประเทศของอำเภอโพธาราม แบ่งตามระดับความสูงของพื้นที่ โดยพื้นที่ของอำเภอส่วนใหญ่ ร้อยละ ๖๐ เป็นพื้นที่ราบและพื้นที่ราบลุ่ม ระดับความสูงต่ำกว่า ๑๐๐ เมตร เนือระดับน้ำทะเลปานกลาง พบมาก ทางด้านตะวันออกบริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง

ส่วนพื้นที่ทางตอนกลางลาดมาทางตะวันตกเป็นที่ลาดเชิงเนิน และที่ลาดเชิงเขา ระดับความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๑๐๐ - ๓๕๐ เมตร เนือระดับน้ำทะเลปานกลาง มีแม่น้ำภาชีและลำห้วยสาขาเป็นสายน้ำหลัก

ภาพที่ ๓ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอโพธาราม มีกลุ่มชุดดิน จำนวน ๑๖ กลุ่มชุดดิน ดังนี้

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๒

ชุดดิน : Ay

ลักษณะเด่น : เป็นตะกอนแม่น้ำน้ำตะกอนน้ำกร่อยและน้ำทะเลเก่า ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : ระบายน้ำเลว มีศักยภาพเกิดเป็นดินเปรี้ยว ทำให้พืชไม่สามารถใช้แร่ธาตุที่มีอยู่ในดินตามธรรมชาติได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฟอสฟอรัส

แนวทางการจัดการ : หากทำนาต้องแก้สภาพกรดของดินโดยใช้ปูนมาร์ล จะทำให้พืชใช้ธาตุอาหารได้อย่างเต็มที่

๒) กลุ่มชุดดินที่ ๔

ชุดดิน : สิงห์บุรี (Sin)

ลักษณะเด่น : เป็นตะกอนน้ำพา ดินเป็นดินเหนียวลึก การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : เป็นที่ลุ่มต่ำ ในช่วงฤดูฝนมีโอกาสที่น้ำท่วมขังนาน

แนวทางการจัดการ : ควรทำดินกั้นน้ำ เพื่อควบคุมระดับน้ำและในฤดูแล้งยังใช้ปลูกพืชไร่บางชนิด หรือพืชผักสวนครัวได้ ควรมีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของดินให้ดีขึ้น

๓) กลุ่มชุดดินที่ ๕

ชุดดิน : มโนรมย์ (Mn)

ลักษณะเด่น : เป็นตะกอนน้ำพา ดินเป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วน หรือร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนดินเหนียว ดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย พบศิลาแลงอ่อน (plinthite) ก้อนเหล็กและแมงกานีสสะสมในดินล่าง หรือตลอดหน้าตัดดิน

ปัญหา : -

แนวทางการจัดการ : ควรใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มผลผลิตของพืช และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๔) กลุ่มชุดดินที่ ๖

ชุดดิน : ปากท่อ (Pth)

ลักษณะเด่น : เป็นตะกอนน้ำพา พื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ดินเป็นดินร่วนปนเหนียว หรือดินเหนียวจากผิวดินพบมวลก้อนกลม (nodules) ของเหล็กและแมงกานีส ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็ว

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ คุณสมบัติทางกายภาพไม่ดี

แนวทางการจัดการ : ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี ในอัตราและระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มผลผลิตและบำรุงรักษาดิน

๕) กลุ่มชุดดินที่ ๗

ชุดดิน : ราชนบุรี (Rb), เดิมบาง (Db), นครปฐม (Np)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : **ปลูกข้าว** ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกทรงกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๖) กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

ชุดดิน : เขาย้อย (Kyo)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินกลางหรือเป็นต่าง การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ขาดแคลนนํ้า และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : **ปลูกข้าว** ไถกลบตอซัง ปล่อยทิ้งไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านโสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ ข้าวขาดน้ำหรือใช้ทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วย ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่ พืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร และมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต มีการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓) กลุ่มชุดดินที่ ๒๑

ชุดดิน : สรรพยา (Sa)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำในส่วนต่ำของพื้นที่ริมแม่น้ำ ปฏิกริยา ดิน เป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : ดินค่อนข้างเป็นทราย ขาดแคลนนํ้า บางพื้นที่อาจได้รับอันตรายจากน้ำไหลบ่าท่วม ขัง และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : **ปลูกข้าว** เลือกระยะเวลาปลูกให้เหมาะสมกับฤดูกาล ปรับสภาพพื้นที่ให้ราบเรียบ และทำคันดินเพื่อช่วยกักเก็บน้ำ ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่าน โสนอัฟริกันหรือ โสนอินเดีย ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน มีระบบการให้น้ำในช่วงที่ข้าวขาด น้ำ หรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว ทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ย หมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่ พืชผัก หรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ทำคันดินอัดแน่นล้อมรอบ เพื่อป้องกันน้ำท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ย คอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไม่ให้เสื่อมโทรมลง ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต พัฒนาแหล่งน้ำชลประทานและจัดระบบการให้น้ำใน แปลงปลูก

๔) กลุ่มชุดดินที่ ๒๔

ชุดดิน : ปากช่อง (Pc)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดิน เป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ และเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก

แนวทางการจัดการ : **ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก** เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมลิ็ดถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมลิ็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก พื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก ควรใช้วัสดุปูน ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่

ปลูกไม้ผล ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ทำคันดิน ทำชั้นบันได ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก พื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก ควรใช้วัสดุปูน ๐.๕-๑.๐ กิโลกรัม/หลุม

๙) กลุ่มชุดดินที่ ๓๓

ชุดดิน : กำแพงแสน (Ks)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายละเอียดหรือดินร่วนละเอียดสีน้ำตาลที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัด ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม

แนวทางการจัดการ : **ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก** ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสมและที่ความแตกต่างกันในแต่ละปี เพื่อทำลายชั้นดานและป้องกันการเกิดชั้นดาน จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมลิ็ดถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมลิ็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน หรือทำแนวรั้วหญ้าแฝก มีการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำ ในพื้นที่ปลูก

๑๐) กลุ่มชุดดินที่ ๓๘

ชุดดิน : ท่าม่วง (Tm)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนหยาบสีน้ำตาลที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำ มีปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลางการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจมีน้ำท่วมขัง หรือไหลบ่าท่วมขังอย่างฉับพลันในระยะที่มีฝนตกหนัก

แนวทางการจัดการ : **ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก** จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไกลบพีชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น มีการใช้ปุ๋ยเคมีตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง จัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล เลือกพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการท่วมขังของน้ำ ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก จัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๑๑) กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ชุดดิน : เซาพลอง (Kpg), เซาหลวง (Khl)

ลักษณะเด่น : เป็นที่ดอนตะพักลำนํ้า และพื้นที่ที่เลื้อยจากการกร่อน เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือทรายปนดินร่วน สีนํ้าตาลเข้ม หรือนํ้าตาล ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย ในส่วนลึกๆ สีนํ้าตาล หรือนํ้าตาลปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH ๕.๕-๖.๕) ตลอดทั้งชั้นดิน

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินค่อนข้างทราย การระบายน้ำดี การอุ้มนํ้าของดินต่ำ

แนวทางการจัดการ : เนื่องจากมีเนื้อดินค่อนข้างเป็นดินทราย ทำให้ความสามารถในการอุ้มนํ้าต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำสภาพพื้นที่มีความลาดชัน การใช้ประโยชน์ของพื้นที่บริเวณนี้จึงต้องมีการอนุรักษ์ดินและนํ้า โดยการทำขั้นบันได ปลูกพืชคลุมดินและใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๑๒) กลุ่มชุดดินที่ ๔๔

ชุดดิน : ชลบุรี (Cb)

ลักษณะเด่น : ดินร่วนละเอียดลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีนํ้าตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงด่างปานกลาง (pH ๖.๕-๘.๐) ดินล่างเป็นเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีเทา และดินชั้นล่างถัดไป อาจมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทราย (เม็ดทรายขนาดปานกลางถึงหยาบ) ปฏิกริยาดิน เป็นกลางถึงเป็นด่างจัด (pH ๗.๐-๘.๕) มีจุดประสีนํ้าตาล สีนํ้าตาลปนแดงหรือสีแดง ปนเหลืองตลอดชั้นดิน ในช่วงดินลึกลึกมากกว่า ๑.๕ เมตรจากผิวดิน อาจพบดินเนื้อหยาบ สีนํ้าเงินปนเทาและเป็นลักษณะของดินตะกอน น้ำทะเล

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย

แนวทางการจัดการ : ควรปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดร่วมกับปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.๒ พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบการให้น้ำในแปลงปลูก เพื่อไวใช้ในเวลาที่พืชขาดน้ำ

๑๓) กลุ่มชุดดินที่ ๔๘

ชุดดิน : ท่ายาง (Ty)

ลักษณะเด่น : เป็นพื้นที่ที่เลื้อยค่างจากการกัดกร่อนเป็นดินตื้นถึงชั้นเศษหินและหินพื้น ดินเป็นดินร่วนปนเศษหินหรือดินร่วนปนทราย ปนเศษหิน สีนํ้าตาล สีนํ้าตาลปนเทาหรือสีนํ้าตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก ถึงเป็นกรดปานกลาง (pH ๕.๐-๖.๐) ดินลงเป็นดินร่วนปนทรายปนเศษหิน พบก้อนกรวดเศษหินควอร์ตไซต์ หินทราย หินฟลิลท์และหินดินดาน สีนํ้าตาลหรือสีนํ้าตาลปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH ๔.๕-๕.๐)

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นดินต้นและเนื้อดินปนเศษหิน เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำและการกักตรอนของดิน เนื่องจากพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

แนวทางการจัดการ : ในการปลูกพืช ควรมีวิธีการที่เหมาะสมเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชตามแนวระดับและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ พักปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด เพื่อช่วยให้ดินอุ้มน้ำ และยึดธาตุอาหารพืชได้ดีขึ้น พืชสามารถดูดไปใช้ได้

๑๔) กลุ่มชุดดินที่ ๕๒

ชุดดิน : ตาคลี (Tk)

ลักษณะเด่น : เป็นตะกอนน้ำพาที่ถมอยู่บนลานตะพักปูนมารลเป็นดินต้นถึงชั้นปูนมารลที่พบภายใน ๕๐ ซม.จากผิวดิน ดินบนเป็นดินร่วนปน ดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแปง สีดำ สีเทาเข้มมาก สีน้ำตาลปนเทาเข้มมาก หรือ สีน้ำตาลเข้มมาก ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย (pH ๗.๐-๘.๐) ดินล่างเป็น ดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแปง และมีเม็ดปูนปน สีน้ำตาลหรือ สีน้ำตาลเข้ม และมีสีขาวของผงปูนหุติยภูมิหรือปูนมารล ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง ปานกลาง (pH ๗.๐-๘.๕) ไตชั้นดินลงไปเป็นชั้นปูนมารลสีขาวทั้งที่เป็นเม็ดและที่เชื่อมตอ กันหนาแน่น

ปัญหา : ดินต้นถึงชั้นปูนมารล ซึ่งจะมีผลกระทบทางกายภาพและทางเคมีต่อพืช ดินอาจขาดสมดุลธาตุอาหารโดยเฉพาะการขาดฟอสฟอรัสและจุลธาตุบางชนิด

แนวทางการจัดการ : เพาะปลูกพืชที่มีระบบรากสั้น ได้แก่ พืชไร่ และพืชผัก ปรับปรุงสมบัติทางกายภาพและเคมีของดินในเบื้องต้นโดยการคลุกเคล้าด้วยอินทรีย์วัตถุ ใช้ปุ๋ยเคมีโดยเฉพาะฟอสฟอรัส ในรูปที่ละลายช้า และให้จุลธาตุเพิ่มเติมสำหรับพืชบางชนิดเมื่อพืชเริ่มแสดงอาการขาด

๑๕) กลุ่มชุดดินที่ ๕๖

ชุดดิน : ลาดหญ้า (Ly)

ลักษณะเด่น : เป็นดินลึกปานกลางถึงชั้นเศษหิน กรวด ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนเทาหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็น กรดปานกลาง (pH ๕.๐-๖.๐) ดินล่างตอนบน เป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน เหนียวปนทราย สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง ดินล่างตอนล่างเป็นดินร่วนเหนียวปน ทรายปนกรวดหรือเศษหิน สีน้ำตาล เหลือง หรือแดงปนเหลือง ในช่วงความลึก ๕๐- ๑๒๕ ซม. จากผิวดิน พบก้อนกรวดเป็นพวกเศษหินควอร์ตไซต์หินทราย หินฟลโลท์ และหินดินดาน และมวลสารกลมของหินลูกรังกระจายอยู่ทั่วไปในชั้นดิน ปฏิกริยาดิน เป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH ๔.๕-๕.๐)

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ และการกักตรอนของดิน ถ้าไม่มีการจัดการ ที่เหมาะสมในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

แนวทางการจัดการ : ในการปลูกพืช ควรมีวิธีการที่เหมาะสมเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชตามแนวระดับและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ พักปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด เพื่อช่วยให้ดินอุ้มน้ำ และยึดธาตุอาหารพืชได้ดีขึ้น พืชสามารถดูดไปใช้ได้

๑๖) กลุ่มชุดดินที่ ๖๐

ชุดดิน : ตะกอนน้ำพาเชิงซ้อน (AC)

ลักษณะเด่น : พบบริเวณที่ราบระหว่างเนินเขา เป็นตะกอนน้ำพาใหม่ ดินบนเป็นดินลึกถึงลึกมาก มีลักษณะ การสลับชั้นของเนื้อดิน ดินบนเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลเข้มหรือสีน้ำตาลปนเทาเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรด ปานกลางถึงเป็นกลาง (pH ๖.๐-๗.๐) ดินลงเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียว อาจพบกรวดท้องน้ำปะปนในชั้นดินล่าง สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีแดง สีแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อย ถึงเป็นกลาง (pH ๖.๕-๗.๐)

แผนที่ทรัพยากรดินมาตราส่วน 1 : 25,000

แสดงแผนที่กลุ่มชุดดิน อำเภอบัวไร่ จังหวัดราชบุรี

จังหวัด

อำเภอ

ตำบล

หมู่บ้าน

พื้นที่

ลำดับ	สัญลักษณ์	ชื่อ	พื้นที่	ร้อยละ
1	น้ำ	หนองน้ำ	0.94	0.3
2	ป่า	ป่าดงดิบ	8.24	2.69
3	ป่า	ป่าดงดิบ	3.04	1.00
4	ป่า	ป่าดงดิบ	11.62	3.79
5	ป่า	ป่าดงดิบ	10.43	3.44
6	ป่า	ป่าดงดิบ	43.63	14.27
7	ป่า	ป่าดงดิบ	3.08	1.01
8	ป่า	ป่าดงดิบ	6.78	2.23
9	ป่า	ป่าดงดิบ	6.74	2.23
10	ป่า	ป่าดงดิบ	9.93	3.29
11	ป่า	ป่าดงดิบ	1.5	0.5
12	ป่า	ป่าดงดิบ	6.72	2.23
13	ป่า	ป่าดงดิบ	11.88	3.92
14	ป่า	ป่าดงดิบ	40.95	13.52
15	ป่า	ป่าดงดิบ	39.43	13.01
16	ป่า	ป่าดงดิบ	12.36	4.07
17	ป่า	ป่าดงดิบ	36.4	12.01
18	ป่า	ป่าดงดิบ	24.7	8.15
19	ป่า	ป่าดงดิบ	4.23	1.40
20	ป่า	ป่าดงดิบ	15.79	5.09
21	ป่า	ป่าดงดิบ	5.28	1.75
		รวมพื้นที่	303.184	100.00

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิต

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิตเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝน รวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝน เฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝน ตก (วัน)	เดือนที่ฝน สูงสุด	อุณหภูมิต (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๔	๙๑๕.๒๒	๘๗.๓๕	๑๐๘	พฤษภาคม	๓๙.๕	๒๔.๕	๓๓.๐๕
๒๕๖๕	๙๒๑.๕๕	๘๕.๘๕	๑๑๐	พฤษภาคม	๔๐.๕	๒๑.๔	๓๔.๒๕
๒๕๖๖	๙๐๒.๖๐	๘๓.๓๖	๑๐๗	ตุลาคม	๔๐.๗	๒๕.๐	๓๔.๐๔
๒๕๖๗	๑,๐๐๐.๔๐	๑๓๘.๘๖	๑๑๒	พฤษภาคม	๔๑.๐	๑๗.๗	๓๒.๐๕
๒๕๖๘	๑,๐๑๒.๒๕	๑๒๕.๒๕	๑๑๑	พฤษภาคม	๓๗.๙	๑๘.๕	๓๒.๒๓

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาราชบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอโพธาราม มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

- ๑) ถนนโพธาราม เชื่อมการคมนาคมภายในอำเภอ โพธาราม
- ๒) ถนนลาดยางและถนนลูกรัง เข้าสู่หมู่บ้านทุกหมู่บ้าน

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทางรถไฟ สถานีรถไฟอำเภอโพธาราม สถานีรถไฟเจ็ดเสมียน และสถานีรถไฟคลองตากุด

ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ

สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๑ สถานี มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่ สถานีรถตู้ปรับอากาศ กรุงเทพ-โพธาราม

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

- ทางหลวงหมายเลข ๔ เส้นทางระหว่างกรุงเทพ ถึงราชบุรี ระยะทาง ๑๒๕ กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข ๔ เส้นทางระหว่างกรุงเทพ ถึงนครปฐม ระยะทาง ๖๐ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

แหล่งน้ำ สำคัญของอำเภอโพธาราม คือ แม่น้ำแม่กลอง ซึ่งเกิดจากแควใหญ่และแควน้อย ไหลมาบรรจบกันที่บ้านปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี ไหลผ่านจังหวัดราชบุรีในเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอดำเนินสะดวก รวมความยาว ๖๗ กิโลเมตร ไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม มีการพัฒนาน้ำจากแม่น้ำแม่กลองมาใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร อุตสาหกรรม ประมง อุปโภคบริโภค และคมนาคม

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

- ๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูปรับน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำ สูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำ เก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	โครงการส่งน้ำและ บำรุงรักษาท่ามะกา	(ครอบคลุม หลายตำบล)	-	-	๑๖๐,๔๐๘
๒	โครงการส่งน้ำและ บำรุงรักษานครชุม	(ครอบคลุม หลายตำบล)	-	-	๑๓๙,๘๖๐
๓	โครงการส่งน้ำและ บำรุงรักษาราชนบุรีฝั่งซ้าย	(ครอบคลุม หลายตำบล)	-	-	๗๕,๔๕๓

ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับ ประโยชน์ (ไร่)
		อ่าง เก็บ น้ำ	ท่อ ระบาย น้ำ	ฝาย	ระบบ ส่งน้ำ	สถานี สูบน้ำ	รวม		
๑	ธรรมเสน				✓		๑	-	๔,๒๑๘
๒	บางโดนด				✓		๑	-	๙,๔๖๑
๓	นางแก้ว				✓		๑	-	๖,๕๐๑

ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจั่ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	หนองขวาง	๑๕	๒๐	๑๘	๒๒	๑๘	๒๒
๒	เขาชะงุ้ม	๑๒	๑๘	๑๕	๒๐	๑๕	๒๐

ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

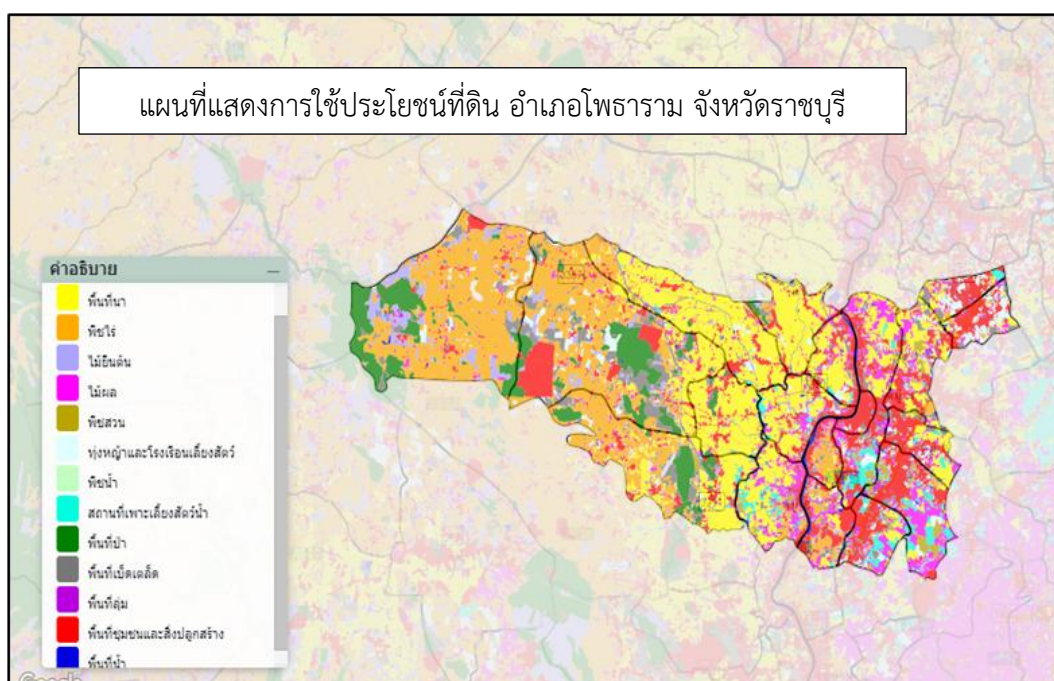
ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค – บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	หนองขวาง	๑๐	-	๑๐
๒	เขาชะงุ้ม	๘	-	๘

ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๒๑,๔๑๙.๖๒	๗.๐๙
พืชไร่	๗๑,๕๐๕.๐๒	๒๓.๖๗
ไม้ยืนต้น	๘,๖๖๕.๓๓	๒.๘๗
ไม้ผล	๒๐,๒๕๒.๗๑	๖.๗๑
พืชสวน	๗,๔๑๖.๑๙	๒.๔๖
พื้นที่นา	๗๑,๘๓๗.๔๘	๒๓.๘๒
พืชน้ำ	๗,๗๘๘.๔๑	๒.๕๘
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๘,๐๙๘.๐๒	๒.๖๘
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๑๒,๖๖๙.๙๓	๔.๑๙
พื้นที่ลุ่ม	๒,๑๙๐.๕๗	๐.๗๓
พื้นที่น้ำ	๑๔๑.๕๖	๐.๐๕
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๔๙,๗๗๘.๑๖	๑๖.๔๘
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๒๐,๑๓๔.๓๗	๖.๖๗
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๕๕.๓๗	๐.๐๒

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์, พ.ศ ๒๕๖๘)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอโพธาราม ประชากรมีอาชีพหลักคือ อาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๑๑๓,๑๑๔ ไร่ (ร้อยละ ๔๓.๘๔ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ในเขตชลประทานร้อยละ ๕๗.๐๖

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าว (ไร่)	อ้อยโรงงาน (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	ไม้ผล (ไร่)	พืชผัก (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวม (ไร่)
เขาชะงุ้ม	๔๔,๖๘๗	๔,๔๗๘	๒๓,๓๔๐	๒๐๘	๑๗	๗๗	๑๒๐.๕๐	๓๑๔.๕	๒๘,๕๕๕
คลองข่อย	๓,๗๔๔	-	๕๖๐	๐	๐	๑๘๕	๒๘๙	๖	๑,๑๔๐
คลองตาครุฑ	๑๕,๕๐๘	๑,๑๘๖	๑๖	๐	๐	๑๔๑.๑๓	๗๕.๗๕	๑๕๖.๑๒	๑,๕๗๕
เจ็ดเสมียน	๘,๐๑๒	๑๐๖	๑,๑๑๗	๐	๐	๕๓๗	๓๕๑	๓๗	๒,๑๔๘
ชำแระ	๑๑,๕๖๘	๖,๒๙๕	๓๖.๐๘	๓๙๘.๕๐	๐	๔๒๖	๔๑๖	๒๓๗.๔๒	๗,๘๐๙
ดอนกระเบื้อง	๕,๕๒๙	๑๐๕	๖๐	๐	๓๐	๗๕.๗๕	๗๘	๑,๓๑๐.๒๕	๑,๖๕๙
ดอนทราย	๘,๐๖๒	๓๔๔	๘	๐	๐	๕๒๘	๔๐๕	๓๓๓	๑,๖๑๔
เตาปูน	๒๕,๘๔๐	๑๒,๗๕๓	๒๒๐	๐	๐	๑๔๙	๘๘	๑๕๕	๑๓,๓๖๕
ท่าชุมพล	๑๐,๒๖๘	๔,๙๐๘	๐	๐	๐	๓๓๔	๔๒๖	๖๒๐	๖,๒๘๘
ธรรมเสน	๒๖,๕๒๖	๔,๘๙๙	๓,๗๔๘	๒๖.๒๕	๐	๒๔๓	๓๒๔	๒๒๐.๗๕	๙,๔๖๑
นางแก้ว	๑๐,๗๐๔	๖,๑๓๐	๐	๘.๗๕	๐	๙๗	๒๓๙	๒๖.๒๕	๖,๕๐๑
บางโตนด	๑๑,๓๓๗	๒,๑๙๕	๗๘	๐	๐	๑,๐๕๙	๒๘๗	๕๙๙	๔,๒๑๘
บ้านฆ้อง	๗,๒๗๑	๓๘๖	๔๐	๐	๐	๕๕	๓๗.๕๐	๑๘๗.๕๐	๗๐๖
บ้านเลือก	๗,๐๖๐	๙๑๕	๔๕	๐	๐	๘๕	๒๖๔	๒๙๐	๑,๕๙๙
บ้านสิงห์	๑๓,๗๙๓.๓๘	๓๑๓	๓๕	๐	๐	๒๑๗.๕๐	๒๓๑	๘๗๕.๕๐	๑,๖๗๒
สร้อยฟ้า	๕,๘๙๙	๑,๓๗๗	๓	๐	๐	๒๖๔	๖๐	๘๒	๑,๗๘๖
หนองกวาง	๓๖,๕๘๐	๐	๑๘,๓๕๖	๑,๑๘๐.๖๖	๑๖๒	๑๓๕	๕๗.๕๐	๑๒๖.๘๔	๒๐,๐๑๘
หนองโพ	๖,๓๘๑	๓๖	๕๕	๐	๐	๖๕	๒๔๐	๒,๖๐๔	๓,๐๐๐
โพธาราม	๑,๒๖๕	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
พื้นที่รวม	๒๕๘,๐๓๔.๓๘	๔๖,๔๒๖	๔๗,๗๑๗.๐๘	๑,๘๒๒.๑๖	๒๐๙	๔,๖๗๓	๓,๙๕๐.๒๕	๘,๓๑๖.๕๑	๑๑๓,๑๑๔

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์

ชนิดสัตว์	มาตรฐานที่ได้รับ (GAP/Organic Thailand/IFOAm/PGS)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ข้อมูลผลผลิต		แหล่งแปรรูปที่สำคัญ		ตลาดกระจายสินค้า			
				จำนวน	หน่วยนับ (กก., ฟอง.)	จำนวน (แห่ง)	ชื่อ	ในจังหวัด		นอกจังหวัด	
								จำนวน (แห่ง)	ชื่อ	จำนวน (แห่ง)	ชื่อ
สุกร	GAP	๙๐	๙๐,๙๙๗	-	-	-	-	-	-	-	-
โคนม		๙๙๙	๑๙,๐๖๓	๓๗,๑๗๒,๘๕๐	กก.	๑	สหกรณ์หนองโพ	๑	สหกรณ์หนองโพ	-	-
โคเนื้อ		๑,๘๐๑	๑๗,๔๗๘	๓๐๐,๐๐๐	กก.	-	-	-	-	-	-
ไก่เนื้อ		๑๒๑	๒,๙๔๗,๓๒๒	-	-	-	-	-	-	-	-

ไก่ พื้นเมือง		๒,๒๖๔	๖๔,๔๖๓	๘๐,๕๗๘	กก.	-	-	๑๙	- ตลาดใน ชุมชน	-	-
ไก่ไข่		๑๒๐	๓๔๕,๒๙๗			-	-	๑๙ ๑	- ตลาดใน ชุมชน - ตลาดศรี เมือง	-	-
เป็ดเทศ		๑๖๓	๓,๙๔๓	-	-	-	-	-	-	-	-
เป็ดเนื้อ		๒๔	๖๖๒	-	-	-	-	-	-	-	-
เป็ดไข่		๑๒๖	๒๓๗,๔๙๘	-	-	-	-	-	-	-	-
แพะ	- GAP	๗๗ ๒	๔,๒๘๘ ๑๔๐	๕๓๓,๕๗๔	กก.	๑	วสช.กลุ่มผู้เลี้ยง แพะโพธาราม	๒	-ตลาด เกษตรกร อำเภอโพ ธาราม -ตลาด เกษตร จังหวัด ราชบุรี	-	-
แกะ		๖	๗๘	-	-	-	-	-	-	-	-
กระบือ		๑๐	๙๘	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอโพธาราม,พ.ศ ๒๕๖๘

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์๑.....แห่ง คือ

ชื่อโรงงาน...บริษัท สดาร์ฟู้ดส์ อาหารสัตว์ จำกัด ที่ตั้ง ม.๙ เขาชะงุ้ม

- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน-.....แห่ง

- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปีกมาตรฐาน.....๒๐.....จำนวน คือ

๑.ฟาร์มปากเพียร	ที่ตั้ง ม.๗ ต.ดอนทราย
๒. สรวิศฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๖ ต.หนองขวาง
๓. บริษัท เอเซีย ฟาวเวอร์ ฟาร์ม จำกัด	ที่ตั้ง ม.๔ ต.หนองขวาง
๔. ฟาร์มปริพัฒน์	ที่ตั้ง ม.๖ ต.หนองขวาง
๕. ฟาร์มหนองไยบัว	ที่ตั้ง ม.๖ ต.หนองขวาง
๖. บริษัท ฐานิสาดิจิตาภา จำกัด	ที่ตั้ง ม.๖ ต.หนองขวาง
๗. ฟาร์มสุภาวัตร	ที่ตั้ง ม.๔ ต.หนองขวาง
๘. ฟาร์มหนองขวาง ๑	ที่ตั้ง ม.๕ ต.หนองขวาง
๙. ชัยพรฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๖ ต.หนองขวาง
๑๐. บริษัท ท็อปธุรกิจการเกษตร จำกัด	ที่ตั้ง ม.๓ ต.หนองขวาง
๑๑. จันทน์ฉายฟาร์ม ๑	ที่ตั้ง ม.๖ ต.หนองขวาง
๑๒. วัชเจริญฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๓ ต.เขาชะงุ้ม
๑๓. ตรียมงคลกุลฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๑๔. จันทน์ฉายฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม

๑๕. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธนายุตฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๙ ต.หนองกวาง
๑๖. ฟาร์มธีรยุทธ ๒	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๑๗. ฟาร์มระฆังทอง	ที่ตั้ง ม.๑๐ ต.เขาชะงุ้ม
๑๘. ฟาร์มระฆังเงิน	ที่ตั้ง ม.๑๐ ต.เขาชะงุ้ม
๑๙. ฟาร์มหนองไยบัว	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๒๐. ฟาร์มหนองไม้แก่น	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๒๑. ฟาร์มพุลึง	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๒๒. ฟาร์มไล่อยู่ ๒	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๒๓. พุลึงฟาร์ม ๓	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๒๔. ไล่อยู่ ๑	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๒๕. บุญสมฟาร์ม ๓	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๒๖. หนองกวาง	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๒๗. สิริคุณาภรณ์ฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๙ ต.เขาชะงุ้ม
๒๘. วีระฟาร์มไก่	ที่ตั้ง ม.๗ ต.เขาชะงุ้ม
๒๙. ไก่ทอง ฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๘ ต.เขาชะงุ้ม
๓๐. ไก่ทอง ๒ ฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๘ ต.เขาชะงุ้ม
๓๑. เอ.พี. ฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๘ ต.เขาชะงุ้ม
๓๒. ฟาร์มไฮบริด	ที่ตั้ง ม.๑๐ ต.เขาชะงุ้ม
๓๓. บริษัท ที.เอ็น.พี.ฟาร์ม จำกัด	ที่ตั้ง ม.๑๐ ต.เขาชะงุ้ม
๓๔. สามพี่น้องฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๑๐ ต.เขาชะงุ้ม
๓๕. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองกวาง	ที่ตั้ง ม.๑๐ ต.เขาชะงุ้ม
๓๖. ฟาร์มนันทน์ภัส	ที่ตั้ง ม.๑๒ ต.เขาชะงุ้ม
๓๗. ขุนคลังฟาร์ม (เตาปูน)	ที่ตั้ง ม.๓ ต.เตาปูน
๓๘. ฟาร์มอนุสรณ์	ที่ตั้ง ม.๒ ต.เตาปูน
๓๙. ฟาร์มทุ่งศาลา	ที่ตั้ง ม.๓ ต.เตาปูน
๔๐. วราวุฒิฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๒ ต.สร้อยฟ้า
๔๑. รวยองฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๖ ต.ธรรมเสน
๔๒. เจริญ ฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๑๐ ต.ธรรมเสน
๔๓. พรทิพย์ฟาร์ม	ที่ตั้ง ม.๒ ต.คลองข่อย

๔๔. ฟาร์มกันเกตุ

ที่ตั้ง ม.๘ ต.ดอนทราย

๔๕. จันทราฟาร์ม

ที่ตั้ง ม.๘ ต.ดอนทราย

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ราย)	มาตรฐานที่ได้รับ (GAP/Organic Thailand/IFOAm/PGS)	พื้นที่การเลี้ยง	
			จำนวนพื้นที่ (ไร่)	จำนวนบ่อ (บ่อ)
กุ้งก้ามกราม	๓	๖	๑๔๖	๑๔
กุ้งแวนนาไม	๒๘	๑๓	๗๖๖.๖	๑๖๙
ปลาดุก	๓๙	๑๑	๑๘๗.๙๗	๑๖๒
ปลาตะเพียน	๔๙	๑๓	๓๔๔.๒๕	๑๘๐
ปลานิล	๒๖๕	๓	๑,๗๘๑.๗	๖๗๗
ปลาสิด	๔	๑	๙๕	๑๓

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี, พ.ศ.๒๕๖๘

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี ในเขตอำเภอโพธาราม คืออัญมณีทางการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนสินค้า GI ด้วยเอกลักษณ์ "น้ำหวานหอม กลิ่นใบเตย เนื่อชุ่มชื้นครึ่ง" ซึ่งเกิดจากความได้เปรียบของระบบชลประทานและชุดดินเหนียวตะกอนแม่น้ำแม่กลองที่อุดมไปด้วยแร่ธาตุสูง โดยมีพื้นที่ปลูกในอำเภอประมาณ ๖,๖๐๐ ไร่ ให้ผลผลิตรวมกว่า ๒๐ ล้านลูกต่อปี ความโดดเด่นคือมะพร้าวในพื้นที่อำเภอโพธารามมีความหวานเกิน ๘ องศาบริกซ์ เนื่องจากพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกมะพร้าวน้ำหอม

ข้อมูลด้านสังคม**๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร****๑.๑ เกษตรกร****๑) ครีวเรือนและประชากร**

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครีวเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครีวเรือน ทั้งหมด	ครีวเรือน เกษตรกร	ประชากร			
				ชาย	หญิง	LGBTQ+	รวม
๑	เขาชะงุ้ม	๒,๑๒๗	๘๗๘	๓,๓๙๐	๓,๕๔๙	๒	๖,๙๔๑
๒	คลองข่อย	๑,๑๔๗	๒๔๗	๑,๘๑๓	๑,๙๘๘	๐	๓,๘๐๑
๓	คลองตากด	๒,๓๐๘	๒๘๕	๓,๔๐๔	๓,๘๑๕	๐	๗,๒๕๕
๔	เจ็ดเสมียน	๕๕๘	๒๓๘	๖๔๐	๘๔๗	๔	๑,๔๙๑
๕	ชำแระ	๑,๔๓๙	๕๙๒	๒,๒๙๑	๒,๔๗๒	๑	๔,๗๖๔
๖	ดอนกระเบื้อง	๙๔๐	๒๐๐	๑,๕๒๗	๑,๖๕๗	๐	๓,๑๘๔

๗	ดอนทราย	๑,๗๓๘	๑๗๕	๒,๗๗๗	๓,๑๙๑	๐	๕,๙๖๘
๘	เตาปูน	๑,๖๗๗	๑,๐๕๑	๒,๐๕๕	๒,๒๐๖	๐	๕,๒๖๑
๙	ท่าชุมพล	๑,๖๖๖	๔๐๙	๒,๒๗๗	๒,๕๒๕	๓	๕,๘๐๕
๑๐	ธรรมเสน	๑,๔๗๗	๖๔๘	๒,๐๐๙	๒,๐๙๓	๐	๕,๑๐๒
๑๑	นางแก้ว	๑,๑๖๖	๖๐๖	๑,๖๙๐	๑,๙๒๒	๖	๓,๖๑๘
๑๒	บางโตนด	๑,๑๓๖	๓๕๐	๑,๗๓๗	๑,๙๕๘	๐	๓,๖๙๕
๑๓	บ้านฆ้อง	๑,๘๓๑	๑๐๙	๒,๖๕๕	๓,๑๐๕	๑	๕,๗๖๑
๑๔	บ้านเลือก	๒,๔๒๒	๒๓๗	๓,๓๕๔	๓,๗๖๘	๒	๗,๑๔๒
๑๕	บ้านสิงห์	๒,๕๕๐	๒๑๒	๓,๙๐๓	๔,๔๓๘	๒	๘,๓๔๓
๑๖	สร้อยฟ้า	๘๓๕	๑๑๓	๑,๒๒๓	๑,๓๒๕	๐	๒,๕๔๘
๑๗	หนองกวาง	๘๑๓	๔๒๘	๙๘๒	๑,๐๘๐	๐	๒,๐๖๒
๑๘	หนองโพ	๑,๕๐๙	๒๗๗	๒,๑๔๓	๒,๔๓๘	๐	๔,๕๘๑
๑๙	เทศบาลเมืองโพธาราม	๑,๘๔๓	๑๓	๑,๖๗๓	๒,๐๖๐	๑	๓,๗๓๔
รวม		๒๙,๒๐๐	๗,๐๖๘	๔๑,๕๔๓	๔๖,๔๗๓	๒๒	๘๘,๐๓๘

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพธาราม, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒,๒๗๖	๓๒.๕๓
๕๖ - ๖๕ ปี	๒,๐๖๓	๒๙.๔๘
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๕๙๐	๒๒.๗๒
๓๖ - ๔๕ ปี	๗๕๖	๑๐.๘๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๒๘๐	๔.๐๐
๑๘ - ๒๕ ปี	๓๒	๐.๔๖
รวม	๖,๙๙๗	๑๐๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๖,๒๐๑	๘๘.๖๒
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๗๙๖	๑๑.๓๘
รวม	๖,๙๙๗	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม, พ.ศ. ๒๕๖๘

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๔,๐๔๒	๕๔.๒๘
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๔๒๔	๕.๖๙
เช่า	๒,๙๘๐	๔๐.๐๒
รวม	๗,๔๔๖	๑๐๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๔,๐๑๔	๐	๐	๒๘	๔,๐๔๒

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

๑. รายได้

รายได้บุคคลเฉลี่ยต่อปีรวมทุกพื้นที่ในอำเภอโพธาราม ๑๐๕,๖๑๖.๓๒ บาท ตำบลที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุด คือ ตำบลหนองขวาง มีรายได้ ๑๙๘,๙๘๐.๖๕ บาท รองลงมาคือ ตำบลเจ็ดเสมียน มีรายได้ ๑๕๓,๙๙๘.๐๙ บาท และตำบลหนองโพ มีรายได้ ๑๓๔,๔๗๘.๘๖ บาท ส่วนตำบลที่รายได้เฉลี่ยต่ำสุดคือ ตำบลชำแระ มีรายได้ ๗๓,๑๗๑.๘๔ บาท

รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีรวมทุกพื้นที่ในอำเภอโพธาราม ๓๒๐,๘๘๙.๑๖ บาท ตำบลที่มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยสูงสุดคือ ตำบลหนองขวาง มีรายได้ ๔๙๓,๐๒๑.๘๔ บาท และตำบลที่มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ตำบลเตาปูน มีรายได้ ๑๘๘,๘๗๒.๕๑ บาท

แหล่งที่มาของรายได้มาจากที่ประชากรประกอบอาชีพมากกว่า ๑ อาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้บุคคลและครัวเรือน ดังนั้นแหล่งที่มาของรายได้จึงมาจาก ๔ ช่องทาง ได้แก่ รายได้หลัก รายได้รอง รายได้อื่นๆ หาทำเอง และมีการใช้สื่อสมคมออนไลน์ในการหารายได้เพิ่มเติม

๒. รายจ่าย

รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยต่อปีรวมทุกพื้นที่ในอำเภอโพธาราม ๕๙,๑๓๕.๙๒ บาท ตำบลที่ประชากรมีรายจ่ายเฉลี่ยสูงสุด คือ ตำบลเจ็ดเสมียน มีรายจ่าย ๑๑๘,๔๒๘.๐๒ บาท รองลงมาคือ ตำบลสร้อยฟ้า มีรายจ่าย ๑๑๒,๐๔๗.๕๕ บาท และตำบลหนองโพ มีรายจ่าย ๑๐๗,๕๙๙.๓๖ บาท ส่วนตำบลที่รายจ่ายเฉลี่ยต่ำสุดคือ ตำบลชำแระ มีรายจ่าย ๒๑,๗๒๐.๘๗ บาท

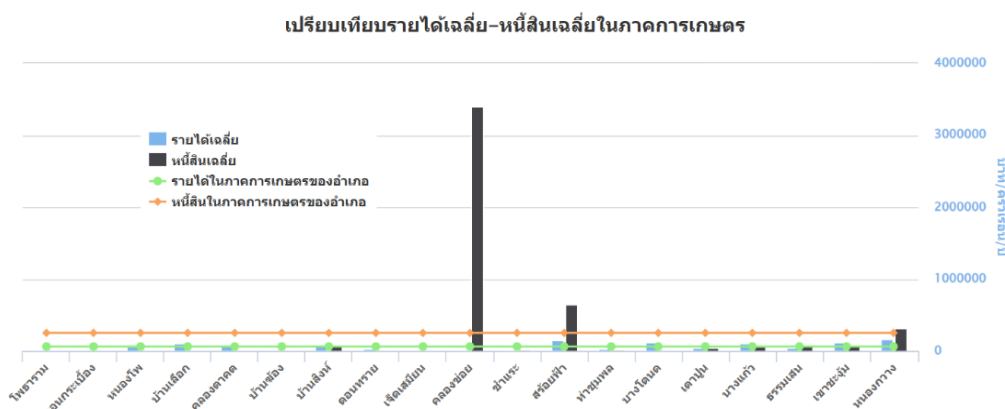
รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีรวมทุกพื้นที่ในอำเภอโพธาราม ๑๗๙,๖๖๙.๙๒ บาท ตำบลที่มีรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยสูงสุดคือ ตำบลสร้อยฟ้า มีรายจ่าย ๓๔๑,๕๑๐.๑๘ บาท และตำบลที่มีรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ตำบลชำแระ มีรายจ่าย ๗๒,๓๖๒.๖๔ บาท

แหล่งที่มาของรายจ่ายครัวเรือนต่อปีสูงสุดมาจากเรื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น จำนวน ๓,๓๓๗,๘๕๙.๒๕ บาท รองลงมาคือ ต้นทุนการผลิต จำนวน ๑,๐๗๑,๙๖๒.๕๗ บาท การอุปโภคบริโภคที่ไม่จำเป็น

จำนวน ๕๔๓,๓๐๓.๔๔ บาท รายจ่ายค่าโทรศัพท์/อินเทอร์เน็ต จำนวน ๑๖๒,๑๗๗.๘๑ บาท และรายจ่ายในการชำระหนี้สิน จำนวน ๑๓๑,๑๙๓.๕๘ บาท

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

จากระบบทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๘ เกษตรกรไม่ให้ข้อมูลหนี้สินทางการเกษตร จึงได้สรุปเป็นกราฟเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยและรายได้ในภาคการเกษตร ดังนี้

ภาพที่ ๖ แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกรอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
(ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

อำเภอโพธารามมีรากฐานทางศาสนาที่เข้มแข็งและหลากหลาย โดยประชากรส่วนใหญ่กว่า ๙๕% นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีความผูกพันกับกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งไทยยวน ลาวเวียง และไทยเชื้อสายจีน โดยมีวัดสำคัญอย่าง วัดขนอน และ วัดคงคาราม เป็นศูนย์รวมจิตใจและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีชุมชนชาวคริสต์คาทอลิกเก่าแก่ในพื้นที่รอยต่อ และชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยังคงรักษาประเพณีงานจิวและศาลเจ้า ความหลากหลายนี้หล่อหลอมให้โพธารามเป็นเมืองที่มีวิถีชีวิตสงบสุข

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

๑. วัฒนธรรมไทยยวนและการทอผ้าจาก

กลุ่มชาวไทยยวนที่อพยพมาจากเชียงแสนมาตั้งรกรากที่โพธาราม ยังคงรักษาอัตลักษณ์ล้านนาไว้อย่างเหนียวแน่น

ผ้าจกไทยยวน: เป็นงานหัตถกรรมที่มีลวดลายประณีต ซับซ้อน และมีสีสันเฉพาะตัว สะท้อนถึงภูมิปัญญาการทอผ้าที่สืบทอดกันมาหลายร้อยปี

ภาษาและอาหาร: ยังมีการใช้ภาษาถิ่นยวนในบางชุมชน และมีอาหารพื้นถิ่นอย่าง "แกงหยวก" หรือ "ขนมปาด" ในงานบุญสำคัญ

๒. ศิลปะการแสดง "หนังใหญ่วัดขนอน" (ต๋าบลสร้อยฟ้า) คือมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่

เชิดหน้าชูตาชาวโพธาราม

หนังสือ: เป็นการแสดงชั้นสูงที่รวมศิลปะ ๕ แขนงไว้ด้วยกัน (ปั้น สลัก เขียน ระบาย และวาดศิลป์) โดยวัดখনอน เป็นสถานที่เดียวที่ยังคงอนุรักษ์ตัวหนังสือและการแสดงไว้อย่างสมบูรณ์ที่สุด จนได้รับรางวัลจาก UNESCO ในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

๓. วิถีชีวิตริมน้ำและตลาดเก่า (เจ็ดเสมียนและโพธาราม) วัฒนธรรมการค้าขายริมน้ำแม่กลองที่รุ่งเรืองในอดีตส่งผลให้เกิด

สถาปัตยกรรมเรือนไม้: ตลาดเก่าโพธารามและเจ็ดเสมียนยังคงมีอาคารไม้โบราณที่สะท้อนวิถีชีวิตชาวไทย-จีน

ประเพณีแห่มังกรและงานจ๊ว: งานบุญประจำปีของศาลเจ้าในตลาดโพธารามแสดงถึงความศรัทธาและความสามัคคี

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
เขาชะงุ้ม							๙	๑๓๒
คลองข่อย			๒	๒๓			๑	๘
คลองตากุด	๑	๒๗			๑	๓๑	๓	๕๑
เจ็ดเสมียน							๙	๘๗
ชำแระ	๑	๒๑					๒	๓๗
ดอนกระเบื้อง	๑	๑๐					๔	๓๖
ดอนทราย			๑	๑๔			๓	๒๘
เตาปูน	๑	๑๐	๑	๑๒	๑	๒๐	๑๑	๑๖๗
ท่าชุมพล	๑	๒๕					๘	๑๐๘
ธรรมเสน			๑	๑๕	๑	๒๔	๔	๔๓
นางแก้ว	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๒๗	๗	๑๓๕
บางโตนด			๑	๑๐	๑	๑๘	๔	๗๒
บ้านฆ้อง	๑	๑๐					๕	๗๔
บ้านเลือก	๑	๑๐	๑	๑๑			๑	๒๔
บ้านสิงห์							๘	๑๐๖
สร้อยฟ้า	๑	๑๐						
หนองขวาง	๑	๒๙			๑	๒๐	๑	๒๑๗
หนองโพ			๑	๑๐	๑	๑๒	๑	๘
เทศบาลเมืองโพธาราม							๑	๑๒
รวม	๑๐	๑๖๒	๙	๑๐๕	๗	๑๕๒	๘๒	๑,๓๔๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม, พ.ศ ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๓๐๐
เครื่องดื่ม	๕๒
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๘๓
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	๑๙๓
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๗๓
รวม	๗๐๑

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพธาราม ,พ.ศ ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล	
ปลูกสุขปลูกใจ	๒๑	๔	ท่าชุมพล	๗
ข้าวตังพืชน์โพธาราม	๑๐๑/๑	๒	ตาปูน	๗
นวัตกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตรเขาชะงุ้ม	๒๓๒/๑	๘	เขาชะงุ้ม	๗
โคต้นน้ำบ้านบางกะโด	๑๐๔	๒	บ้านสิงห์	๗
เครือข่ายคนเลี้ยงหอยเชอรี่สีทองปลอดสารจังหวัดราชบุรี	๑๓/๑	๓	นางแก้ว	๗
ธนาคารขึ้นโรง เกษตรสีเขียวแห่งเขาชะงุ้ม	๑๒/๑	๓	เขาชะงุ้ม	๗
ร่มไม้เขาขวาง	๑๐๖	๒	นางแก้ว	๗
สวนศิลป์ บ้านดิน	๑๑๔	๕	เจ็ดเสมียน	๗
ตำบลดอนทราย ฟู๊ด แอนด์ คราฟ	๙๘	๑	ดอนทราย	๑๐
คลองข่อยร่วมใจ	๒๐	๗	คลองข่อย	๘
ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลชำระ	๒๒/๒	๔	ชำระ	๒๓
ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านทุ่งมะสังข์	๒๑/๓	๔	เขาชะงุ้ม	๒๐
ศูนย์ข้าวชุมชนหนองสระ	๑๕๗	๔	เตาปูน	๒๓
กลุ่มนาข้าวไทย-รามัญ บ้านเตาปูน	๗๔	๒	เตาปูน	๑๒
พิมพ์ลายรักษ์	๘๑	๕	เจ็ดเสมียน	๗
จิตาภา Ecoprint ผ้าพิมพ์ใบไม้ธรรมชาติ	๑๔๐	๑	เจ็ดเสมียน	๗
บ้านน้อยอนุรักษ์สมุนไพร	๖๑/๑	๓	ดอนทราย	๘
พัสดราลัน	๑๕๓	๑	เจ็ดเสมียน	๘
กลุ่มเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวนางแก้ว	๑๐๑	๓	นางแก้ว	๓๑
เกษตรนางแก้วตามศาสตร์พระราชา	๕๕	๘	นางแก้ว	๒๒
คชาบ้านเจ็ดเสมียน	๕๗	๔	เจ็ดเสมียน	๑๑
พืชผักสมุนไพรบ้านบ่อมะกรูด	๑๑	๗	บ้านซ้อง	๙
ผลิตภัณฑ์แปรรูปเนื้อสัตว์บ้านบ่อมะกรูด	๗๗/๑	๗	บ้านซ้อง	๗
พัฒน์โพธา	๑๗๔/๒	๒	ดอนกระเบื้อง	๗
ผักและผลไม้ปลอดภัยบ้านดอนโพ	๖๕/๑	๑๑	บ้านสิงห์	๑๔
เกษตรสมุนไพรเตาปูน	๑๕๕	๔	เตาปูน	๑๓
เกษตรสมุนไพรท่าชุมพล	๑๔๕	๒	ท่าชุมพล	๗

สมุนไพรไทยพื้นบ้านบ้านสมณะ	๑๓๒/๑	๖	บางโตนด	๘
กลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมบ้านนางแก้ว	๖๐	๓	นางแก้ว	๘
แปรรูปสมุนไพรสวนยายเหรียญ	๒/๒	๗	เตาปูน	๑๒
พัฒนาสมุนไพรไทยชนารักษ์	๘	๘	คลองตากด	๗
กมลธาดาฟาร์ม	๕๕/๕	๑	เขาชะงุ้ม	๗
กลุ่มเห็ดพิษผักสมุนไพรปลอดสารบ้านสนามคลี	๓๕	๕	เตาปูน	๑๐
ผักคุณภาพวิเศษแนวใหม่ใส่ใจผู้บริโภคตำบลบางโตนด	๖๗	๒	บางโตนด	๙
แปลงใหญ่ไม้ดอกไม้ประดับ ต.เขาชะงุ้ม	๙๘	๕	เขาชะงุ้ม	๓๐
นาแปลงใหญ่สหกรณ์โพธาราม	๒๐	๓	นางแก้ว	๓๐
แปลงใหญ่บ้านเขานม	๒๐	๖	เขาชะงุ้ม	๓๔
ดอนกระเบื้องแก้วไกล	๓๘	๔	ดอนกระเบื้อง	๑๓
ไร่องุ่นสุพรรณ เกษตรอินทรีย์วิถีไทย	๔๘/๑	๕	หนองโพ	๘
เกษตรยั่งยืนบ้านหนองกวาง	๘๓/๗	๑	หนองกวาง	๒๑๗
ใกล้น้ำเคียนาเขาช่องพราน	๑๕๒	๔	เตาปูน	๑๐
พืชและสมุนไพรไทยปลอดสารบ้านสิงห์	๖๔/๑	๕	บ้านสิงห์	๙
สมุนไพรไทยบ้านสิงห์	๓๔/๒	๔	บ้านสิงห์	๘
ผักปลอดสารพิษตำบลบางโตนด	๓๗/๖	๓	บางโตนด	๒๙
สมุนไพรไทยทำชุมพล	๓๒/๔	๖	ทำชุมพล	๗
หมูกระจากดอนกระเบื้อง	๑๕	๑	ดอนกระเบื้อง	๘
กลุ่มผลิตผลไม้ฝรั่งทำชุมพล/กระเจียวเขียวญี่ปุ่น	๕๗	๘	ทำชุมพล	๑๔
กลุ่มคลองบางสองร้อย	๓๙	๑	ธรรมเสน	๑๕
บ้านช่างสกุลบายศรี	๘๕	๖	เจ็ดเสมียน	๙
กลุ่มผู้เลี้ยงแพะโพธาราม	๑๑๑	๕	ชำแระ	๑๔
กลุ่มหัตถกรรมทอเสื่อกก	๗๑/๒	๔	ดอนกระเบื้อง	๘
เจ็ดเสมียนโฮมสเตย์	๙	๑	เจ็ดเสมียน	๘
เต้าหู้ดำสมุนไพรโพธาราม	๑๒๔/๓		โพธาราม	๑๒
กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านบางกระโด หมู่ที่ ๑	๑๐๓	๑	บ้านสิงห์	๘
บ้านสนามชัย	๑๖๘	๔	เจ็ดเสมียน	๑๙
กลุ่มผู้ปลูกข้าวตำบลคลองตากด	๖๕	๖	คลองตากด	๒๖
กลุ่มโคขุนบ้านบางกระโด	๗๙	๒	บ้านสิงห์	๑๕
กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหนองศาลา	๒๑	๑๐	บ้านสิงห์	๓๐
กลุ่มผู้ผลิตและแปรรูปข้าวกล้อง ม.๗ ต.เตาปูน	๙/๒	๗	เตาปูน	๓๔
กลุ่มไข่เค็มเจ็ดเสมียน	๑๙๙	๖	เจ็ดเสมียน	๑๑
ดอนโพเพียงพอ	๘๔	๑๑	บ้านสิงห์	๑๕
กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ต.ทำชุมพล	๓๓/๑	๘	ทำชุมพล	๒๑
เกษตรกรเครือข่ายขยายผลโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๗๑	๑๐	เขาชะงุ้ม	๑๐
บ้านบ่อน้ำออก	๔๕/๓	๑	เขาชะงุ้ม	๑๐
บ้านดอนตะคลอง	๓๗/๑	๖	ธรรมเสน	๗
กลุ่มส่งเสริมผู้ปลูกข้าวทำชุมพล	๕๗/๑	๘	ทำชุมพล	๗
ขยายพันธุ์ข้าวบ้านเขาราบ	๒/๒	๖	เตาปูน	๒๐
ทำนاب้านหนองกลางเนิน หมู่ ๙	๑๔๕	๙	เตาปูน	๑๔

ลาวเวียงบ้านฮ่องพัฒนา	๖๕/๑	๑๐	บ้านฮ่อง	๗
บอนไซ บ้านทางหลวง	๑๐๑	๖	ธรรมเสน	๑๔
เจริญสุขรวมมิตรเพื่อการเกษตร	๕๖/๑	๒	ดอนทราย	๑๐
ผู้เลี้ยงสุกรคอนเจริญสามัคคี	๔๓/๓	๕	ธรรมเสน	๗
น้ำพริกหนองข้า	๙	๕	เขาชะงุ้ม	๗
กลุ่มแม่บ้านหนองเต่าดำ	๒๔	๖	บ้านเล็ก	๒๔
แม่บ้านบ้านข้าวสารพัฒนา	๑๐	๒	ท่าชุมพล	๓๐
กลุ่มนิคมรองเท้าหนัง	๔๕/๖	๑	บ้านฮ่อง	๘
ทางเสด็จ ๑๓	๑๒๒/๑	๔	คลองตากด	๑๘
บ้านบ่อมะกรูด	๖๓	๗	บ้านฮ่อง	๔๓
ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพท่าชุมพล	๓๘/๑๒	๙	ท่าชุมพล	๑๕
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสระเพ็ชรร่วมใจ	๘	๔	เตาปูน	๑๒
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางโหนด	๑๐/๑	๑	บางโหนด	๒๖
นางแก้วผลิตพันธุ์ข้าว	๓๕/๓	๓	นางแก้ว	๓๐
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน				
โคเนื้อไทย	๖๓/๑	๗	เขาชะงุ้ม	๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม,พ.ศ ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร				
๑. กมบ.คลองบางสองร้อย		๑	ธรรมเสน	๑๕
๒. กมบ.ตำบลคลองข่อย		๑	คลองข่อย	๑๐
๓. กมบ.บางโหนด		๑	บางโหนด	๑๐
๔. กมบ.สระเพ็ชรร่วมใจ		๘	เตาปูน	๑๒
๕. กมบ.หนองเต่าดำ		๖	บ้านเล็ก	๑๑
๖. กมบ.หนองโพร่วมใจ		๒	หนองโพ	๑๐
๗. กมบ.บ้านขุยจาม		๗	นางแก้ว	๑๐
๘. กมบ.คลองข่อยร่วมใจ		๗	คลองข่อย	๑๓
๙. กมบ.เกษตรกรสร้างสรรค์		๑	ดอนทราย	๑๔
กลุ่มยุวเกษตรกร				
๑. กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหนองกวาง (กรป.กลางอุบลัมภ์)		๗	หนองกวาง	๒๐
๒. กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดศรีประชุมชน		๑	บางโหนด	๑๘
๓. กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดเขาพระ		๗	เตาปูน	๒๐
๔. กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดนางแก้ว		๓	นางแก้ว	๒๗
๕. กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดแก้วฟ้า		๒	ธรรมเสน	๒๔

๖. กลุ่มยูวเกษตรกรโรงเรียนหนองโพวิทยา		๙	หนองโพ	๑๒
๗. กลุ่มยูวเกษตรกรโรงเรียนธรรมมาธิปไตย		๓	คลองตากด	๓๑
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร				
๑. กสอ. การทำนาตำบลบ้านซ้อง		๗	บ้านซ้อง	๑๐
๒. กสอ. กลุ่มทำนาข้าวพื้นนุ่มไทยนิยม		๔	ข้าแระ	๒๑
๓. กสอ. กลุ่มการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ต.หนองกวาง		๓	หนองกวาง	๒๙
๔. กสอ. กลุ่มการเพาะเห็ดตำบลสร้อยฟ้า		๒	สร้อยฟ้า	๑๐
๕. กสอ. กลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์		๘	บ้านเลือก	๑๐
๖. กสอ. ข้าวโพดแปดแถว		๗	คลองตากด	๒๗
๗. กสอ.การเพาะเห็ดภูฐานบ้านห้วยตาบุญจันทร์		๙	นางแก้ว	๑๐
๘. กสอ. ผู้ปลูกกระเจี๊ยบเขียวญี่ปุ่น		๘	ท่าชุมพล	๒๕
๙. กสอ. ผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อน		๖	ดอนกระเบื้อง	๑๐
๑๐. กสอ.ผู้ผลิตสมุนไพรพื้นบ้าน		๔	เตาปูน	๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภोधาราม,พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล	
สหกรณ์การเกษตร				
๑. สหกรณ์การเกษตรชาวไร่อ้อยโพธาราม จำกัด	๙๙	๘	นางแก้ว	๒๖๐
๒. สหกรณ์การเกษตรปศุสัตว์ราชบุรี จำกัด	๑๑๗/๔	๔	บ้านเลือก	๔๗
๓. สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)	๑๑๙	๓	หนองโพ	๔,๔๗๘
๔. สหกรณ์การเกษตรโพธาราม จำกัด	๑๙๙	๒	นางแก้ว	๒,๘๕๙
๕. สหกรณ์ผู้ใช้น้ำธรรมเสนพัฒนา จำกัด	๘	๕	ธรรมเสน	๖๙
๖. สหกรณ์ผู้ใช้น้ำนางแก้วสามัคคี จำกัด	๖๖	๘	นางแก้ว	๗๙
สหกรณ์ออมทรัพย์				
๑. สหกรณ์ออมทรัพย์รามาสยามรวมใจ จำกัด	๑๔๘	๖	เจ็ดเสมียน	๓๒๑
๒. สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลโพธาราม จำกัด	๒๙	-	โพธาราม	๕๔๘
สหกรณ์เครดิตยูเนียน				
๑. สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านดอนโพธิ์ราชบุรี จำกัด	๖๕/๑	-	โพธาราม	๑๒๔
สหกรณ์บริการ				
๑. สหกรณ์การประปาเจ็ดเสมียน จำกัด	๔๗	๓	โพธาราม	๑,๒๒๓
กลุ่มเกษตรกร				
๑. กลุ่มเกษตรกรกรทำนาหนองโพ	๖๘	๑	หนองโพ	๑๐๐
๒. กลุ่มเกษตรกรกรทำนาบางไหนด	๕๘/๑	๒	บางไหนด	๘๐

๓. กลุ่มเกษตรกรทำนาทำชุมพล	๕๗	๘	ทำชุมพล	๒๘๖
๔. กลุ่มเกษตรกรทำนาดอนกระเบื้อง	๔/๑	๓	ดอนกระเบื้อง	๔๐
๕. กลุ่มเกษตรกรทำนาเตาปูน	๖๓/๑	๓	เตาปูน	๓๖
๖. กลุ่มเกษตรกรทำสวนบ้านสิงห์	๘๘	๑๑	บ้านสิงห์	๘๒

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏูป	
เขาชะงุ้ม		๑	๑			๑			
คลองข่อย		๒							
คลองตากด		๒							
เจ็ดเสมียน									
ชำแระ		๑							
ดอนกระเบื้อง		๑							
ดอนทราย		๑							
เตาปูน		๑				๒			
ท่าชุมพล		๑							
ธรรมเสน		๑							
นางแก้ว		๑							
บางโตนด		๒							
บ้านฆ้อง		๑							
บ้านเลือก									
บ้านสิงห์	๑		๑	๑		๑			
สร้อยฟ้า		๑							
หนองกวาง		๑							
หนองโพ									
รวม	๑	๑๗	๒	๑		๓			

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภोधำรงราษฎร์, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
เขาชะงุ้ม		๑	๑	๑		๑๐			
คลองข่อย			๒	๑		๙	๑		
คลองตาครด		๑	๑	๒	๑	๕	๒		
เจ็ดเสมียน			๕			๙			
ชำแระ			๑	๑	๑	๙	๑		
ดอนกระเบื้อง			๑	๑	๕	๕			
ดอนทราย			๑	๒	๓	๑๐			
เตาปูน		๑	๑	๑	๑	๖			
ท่าชุมพล					๓	๗	๑		
ธรรมเสน		๑		๒	๑	๖	๑		
นางแก้ว				๒	๑	๑๐	๑		
บางโตนด		๑			๒	๘	๑		
บ้านฆ้อง				๒	๓	๖			
บ้านเลือก		๑	๑	๖	๑	๒	๓		
บ้านสิงห์				๑	๔	๘			
สร้อยฟ้า				๑	๑	๙			
หนองขวาง				๒	๑	๑๑			
หนองโพ				๑	๒	๗	๑		
รวม		๖	๑๕	๒๕	๓๐	๑๓๖	๑๒		

หมายเหตุ : อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอโพธาราม มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน จำนวน ๗ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
เขาชะงุ้ม	๔	- การทำบัญชีครัวเรือน, บัญชีอาชีพ - การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ต่าง ๆ - การปลูกดาวเรืองในโรงเรือนอัจฉริยะ, การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ต่าง ๆ - Smart Farm, การใช้โดรนเพื่อการเกษตร, ระบบน้ำอัจฉริยะในโรงเรือน
ดอนทราย	๑	- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
เตาปูน	๑	- เศรษฐกิจพอเพียง
บ้านสิงห์	๑	- ผลิตพืชผักโดยใช้สารชีวภัณฑ์ ควบคู่กับการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่อย่างรู้คุณค่า ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต
รวม	๗	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหนองศาลา	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	๑๐	บ้านสิงห์
๒	กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์	การจัดการดิน	๓	หนองขวาง
๓	ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านเขานม	ศูนย์ข้าวชุมชน	๖	เขาชะงุ้ม
๔	แปลงใหญ่ไม้ดอกตำบลเขาชะงุ้ม	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	๕	เขาชะงุ้ม
๕	แปลงใหญ่ข้าวสทธรณ์การเกษตรโพธาราม	ศูนย์ข้าวชุมชน	๓	นางแก้ว
๖	แปลงใหญ่อ้อยตำบลคลองข่อย	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๑	คลองข่อย
๗	ศูนย์การศึกษาการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ	ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	๑๒	บ้านสิงห์
๘	ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติตำบลเตาปูน	ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	๖	เตาปูน
๙	วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกระเจี๊ยบเขียวส่งออก	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผัก	๘	ท่าชุมพล
๑๐	แปลงใหญ่ข้าวตำบลเตาปูน	ศูนย์ข้าวชุมชน	๗	เตาปูน
๑๑	พืชผักตำบลชำระ	ศูนย์เรียนรู้ด้านผัก ข้าว	๔	ชำระ
๑๒	แปลงใหญ่ถั่วเขียว	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก พืชไร่	๖	คลองตากด
๑๓	กลุ่มผู้ปลูกข้าวโพดแปดแฉกคลองตากด	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๗	คลองตากด
๑๔	เกษตรทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๑	เขาชะงุ้ม
๑๕	แปลงใหญ่กลุ่มส่งเสริมผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารเคมี	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๑	บางโตนด

๑๖	ผักตำบลธรรมเสน	ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลผลิตเกษตร	๑	ธรรมเสน
๑๗	วิสาหกิจชุมชนการเพาะเห็ดตำบลสร้อยฟ้า	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๒	สร้อยฟ้า
๑๘	กลุ่มเกษตรกรบ้านฆ้อง	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๖	บ้านฆ้อง
๑๙	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนตำบลคอนกระเบื้อง	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๖	คอนกระเบื้อง
๒๐	วิสาหกิจชุมชนไถ่ล้นน้ำเคียนนาเขาช่องพราน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๔	เตาปูน
๒๑	แปลงใหญ่ถั่วพุดตำบลคลองข่อย	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๖	คลองข่อย
๒๒	แปลงใหญ่ผักตำบลบางโดนด	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๓	บางโดนด
๒๓	วิสาหกิจชุมชนเจริญสุขรวมมิตรเพื่อการเกษตร	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	๒	คอนทราย
๒๔	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลบ้านสิงห์	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	๑๐	บ้านสิงห์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑๓ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑	คลองตากต	แปลงใหญ่ข้าวตำบลคลองตากต	ข้าว	๓๗	๖๒๕.๒๔
๒	หนองกวาง	แปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลหนองกวาง	มันสำปะหลัง	๓๐	๔๐๗.๗๕
๓	บ้านสิงห์	แปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอมตำบลบ้านสิงห์	มะพร้าว น้ำหอม	๓๐	๘๑.๕๐
๔	บางโดนด	แปลงใหญ่ผักสลัดตำบลบางโดนด	ผักสลัด	๓๐	๑๖.๔๐
๕	คลองข่อย	แปลงใหญ่ถั่วพุดคลองข่อย	ถั่วพุด	๓๑	๖๙.๐๐
๖	นางแก้ว	แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์การเกษตรโพธาราม จำกัด	ข้าว	๓๐	๓๐๕.๐๐
๗	เขาชะงุ้ม	แปลงใหญ่ข้าวชุมชนบ้านเขานม	ข้าว	๓๐	๔๒๐.๐๐
๘	บางโดนด	แปลงใหญ่ผักตำบลบางโดนด	พืชผัก	๓๐	๗๙.๐๐
๙	คลองข่อย	แปลงใหญ่อ้อยตำบลคลองข่อย	อ้อยโรงงาน	๑๗	๔๐๒.๕๐
๑๐	เขาชะงุ้ม	แปลงใหญ่ไม้ดอกไม้ประดับตำบลเขาชะงุ้ม	ไม้ดอกไม้ประดับ	๓๐	๓๑.๐๐
๑๑	คลองตากต	แปลงใหญ่ถั่วเขียวตำบลคลองตากต	ถั่วเขียว	๔๐	๕๑๖.๕๐
๑๒	เตาปูน	แปลงใหญ่ข้าวตำบลเตาปูน	ข้าว	๓๘	๖๔๘.๐๐
๑๓	บ้านสิงห์	แปลงใหญ่ผักตำบลบ้านสิงห์	พืชผัก	๕๑	๓๐๓.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม, พ.ศ. ๒๕๖๘

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า ข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[] น้ำฝน [☒]ชลประทาน [] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

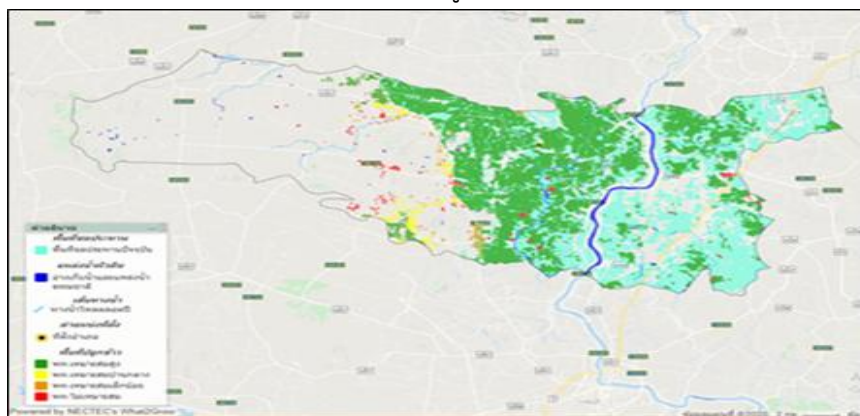
๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก.... ๒๕๘,๗๗๘.๑๑..... (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ ทั้งหมด
รวมอำเภอ	๙๗,๓๓๓.๗๗	๓๖,๖๘๘.๓๖	๑,๕๘๙.๗๗	๑๖๓,๑๒๖.๒๑	๒๙๘,๗๗๘.๑๑
บ้านฆ้อง	๒,๒๕๐.๑๔	๑,๔๙๓.๓๘	-	๓,๓๐๖.๘๕	๗,๐๕๐.๓๗
ข้าแระ	๘,๓๕๒.๗๙	๓๘๙.๔๒	๑๖.๑๙	๒,๑๙๐.๙๘	๑๐,๙๔๙
บ้านเลือก	๕,๗๖๕.๐๓	๒,๔๓๔.๕๗	-	๓,๑๕๑.๘๒	๑๑,๓๕๑.๔๒
บางโตนด	๗,๒๘๓.๑๖	๓,๐๖๑.๔๓	-	๒,๑๗๙.๙๘	๑๒,๕๒๔.๕๗
ดอนทราย	๒,๗๘๓.๙๑	๒,๒๙๗.๒๔	-	๓,๐๗๘.๐๙	๘,๑๕๙.๒๔
เจ็ดเสมียน	๒,๓๑๓.๐๙	๔,๑๓๑.๑๓	-	๑,๗๗๗.๗๕	๘,๒๒๑.๙๗
เขาชะงุ้ม	๔,๖๘๒.๔๑	๓,๒๔๓.๘๐	๔๖๕.๘๕	๔๗,๙๘๔.๓๐	๕๖,๓๗๖.๓๖
ดอนกระเบื้อง	๑,๗๘๗.๗๔	๑,๖๗๙.๘๕	-	๒,๑๒๑.๒๗	๕,๕๘๘.๘๖
เตาปูน	๒๐,๓๘๓.๙๐	๘๙๒.๘๑	๑๔๐.๕๖	๒,๑๔๔.๓๔	๒๓,๕๖๑.๖๑
คลองตากด	๖,๙๗๓.๔๖	๔,๖๐๑.๗๗	-	๕,๕๙๘.๗๕	๑๗,๑๗๓.๙๘
นางแก้ว	๙,๗๔๓.๐๓	๘๕๙.๔๑	๓๒.๗๕	๑,๑๙๗.๗๓	๑๑,๘๓๒.๙๓
หนองโพ	๓,๐๖๕.๕๙	๑,๓๔๒.๖๙	-	๒,๐๘๖.๖๘	๑๑,๘๓๒.๙๓
สร้อยฟ้า	๓,๖๖๑.๙๑	๑,๓๘๑.๔๕	-	๒,๗๒๔.๓๐	๗,๗๖๗.๖๖
บ้านสิงห์	๔,๗๑๔.๗๑	๒,๒๕๓.๐๒	-	๗,๖๘๔.๓๐	๑๔,๖๕๒.๐๓
ท่าชุมพล	๖,๓๘๕.๐๒	๑,๐๘๒.๘๖	-	๓,๒๒๒.๒๗	๑๐,๖๙๐.๑๕
ธรรมเสน	๖,๓๗๑.๑๖	๓,๕๘๐.๖๗	๙๓๔.๔๒	๑๘,๘๕๒.๗๐	๒๙,๗๓๘.๙๕

(ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว

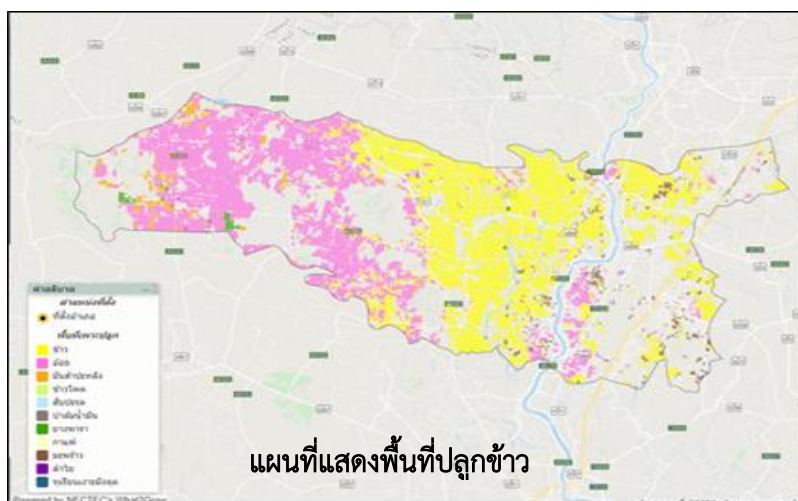
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูก..ข้าว...
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) พื้นที่ปลูก....ข้าว.....

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิต....ข้าว.....

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
เขาชะงุ้ม	๕๐๖	๔,๒๖๕.๐๐	๔,๒๖๕.๐๐	๓,๔๑๒	๐.๘
คลองตากด	๙๕	๑,๔๙๖.๕๐	๑,๔๙๖.๕๐	๑,๑๙๗.๒	๐.๘
เจ็ดเสมียน	๕	๖๘.๕๐	๖๘.๕๐	๕๔.๘	๐.๘
ชำแระ	๕๖๔	๖,๒๖๖.๐๐	๖,๒๖๖.๐๐	๕,๐๑๒.๘	๐.๘
ดอนกระเบื้อง	๗	๘๖.๕๐	๘๖.๕๐	๖๙.๒	๐.๘
ดอนทราย	๑๖	๓๑๕.๕๐	๓๑๕.๕๐	๒๕๒.๔	๐.๘
เตาปูน	๙๙๔	๑๒๔๔๑	๑๒๔๔๑	๙,๙๕๒.๘	๐.๘
ท่าชุมพล	๒๗๔	๓,๖๗๔.๐๐	๓,๖๗๔.๐๐	๒,๙๓๙.๒	๐.๘
ธรรมเสน	๔๑๐	๔,๘๙๙.๐๐	๔,๘๙๙.๐๐	๓,๙๑๙.๒	๐.๘
นางแก้ว	๖๒๕	๖,๑๕๙.๗๕	๖,๑๕๙.๗๕	๔,๙๒๗.๘	๐.๘
บางโตนด	๑๖๔	๒,๑๘๑.๐๐	๒,๑๘๑.๐๐	๑,๗๔๔.๘	๐.๘
บ้านฆ้อง	๔๕	๗๖๗.๐๐	๗๖๗.๐๐	๖๑๓.๖	๐.๘
บ้านเลือก	๗๔	๑,๒๒๐.๒๕	๑,๒๒๐.๒๕	๙๗๖.๒	๐.๘
บ้านสิงห์	๑๑	๒๘๗.๒๕	๒๘๗.๒๕	๒๒๙.๘	๐.๘
สร้อยฟ้า	๑๐๙	๑,๓๗๓.๕๐	๑,๓๗๓.๕๐	๑,๐๙๘.๘	๐.๘
หนองโพ	๓	๑๓.๕๐	๑๓.๕๐	๑๐.๘	๐.๘
รวม	๓,๙๐๒	๔๕,๕๑๔.๒๕	๔,๕๕๑๔.๒๕	๓๖,๔๑๑	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม , พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

(๓) พื้นที่ปลูก.มันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง.ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก.... ๖,๒๕๘..... (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ ทั้งหมด
รวมอำเภอ	-	๒,๘๒๔	๓,๒๑๑	๑๙๓	๖,๒๕๘
ชำแระ			๒๖๐	๗	๒๖๗
เจ็ดเสมียน				๑๖	๑๖
เขาชะงุ้ม		๓๔๙	๕๒๙	๒๐	๘๙๘
หนองขวาง		๒๐๘๖	๒,๒๖๐	๓๖	๔,๔๑๒
เตาปูน				๗๒	๗๒
ธรรมเสน		๓๘๙	๙๐	๑๑๔	๕๙๓

(ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูก.มันสำปะหลัง...ตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

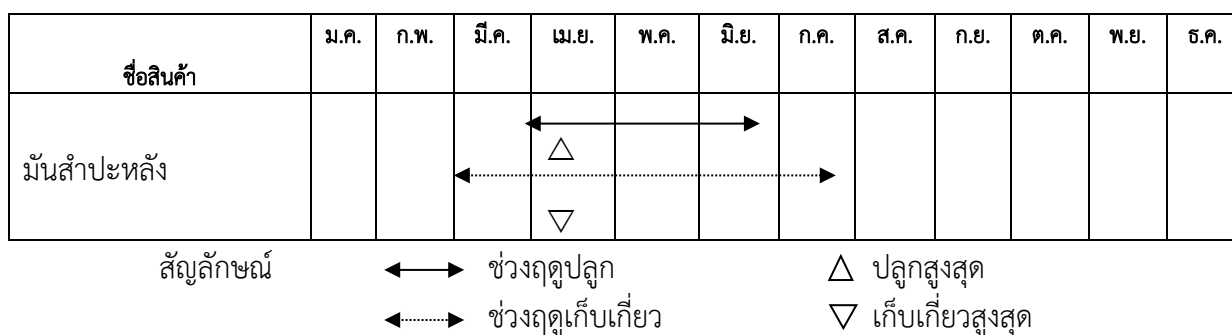
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

- ๑) การใช้พันธุ์ดินพันธุ์มันสำปะหลัง พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเป็นดินร่วนทรายเหมาะสมกับพันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐, ระยะยง ๙๐, ห้วยบง ๖๐, ระยะยง ๙, ระยะยง ๗
- ๒) การเตรียมดิน หลักสำคัญ คือการไถด้วยพล ๓ หรือพล ๔ และยกพร้อมปลูก
- ๓) การปลูกลูกพันธุ์ที่ใช้ปลูกควรมีอายุ ๑๐-๑๒ เดือน และเลือกต้นพันธุ์ที่แข็งแรง มีตาถี่ ขนาดตาโตพอสมควร ปลูกโดยปักท่อนพันธุ์แบบตั้งหรือแบบเอียง โดยควรรีบกให้ลึก ๕-๑๐ เซนติเมตร ระยะปลูก ๕๐-๘๐ เซนติเมตร ระยะแถว ๘๐ เซนติเมตร
- ๔) ระบบการให้น้ำเป็น ระบบน้ำหยด
- ๕) การดูแลรักษา ในการกำจัดวัชพืช ในช่วง ๓ เดือนแรกเป็นช่วงสำคัญที่สุดในการปลูกมันสำปะหลัง ถ้าปล่อยให้วัชพืชโตแข่งกับมันสำปะหลังจะให้มันสำปะหลังแคระแกร็นส่งผลทำให้ได้ผลผลิตมันสำปะหลังลดลง ควรใช้สารเคมีประเภทคลุมก่อนวัชพืชงอกหรือสารเคมีฆ่าวัชพืชงอก สารเคมีประเภทคลุมก่อนวัชพืชงอกใช้ได้ดี เฉพาะต้นฤดูฝน
- ๖) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมักควรหว่านก่อนไถ โดยใช้ประมาณ ๕๐๐-๑๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนปุ๋ยเคมีควรใช้ ๑ ครั้ง เมื่อมีอายุ ๑ เดือน โดยใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยใส่ปุ๋ย ๒ ข้าง ลำต้นรัศมีพุ่มใบแล้วกลบ
- ๗) การเก็บเกี่ยว ในการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังควรเลือกเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังตั้งแต่อายุ ๙ - ๑๒ เดือนควรเลือกช่วงที่ไม่มีฝนหรือฝนตกน้อยเพราะถ้าฝนตกจะทำให้มันสำปะหลังแตกใบอ่อนซึ่งมีผลทำให้เปอร์เซ็นต์แป้งต่ำ

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอโพธาราม มีการปลูกมันสำปะหลัง ดังนี้

เกษตรกรในอำเภอโพธาราม มีการปลูกมันสำปะหลัง ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน ปลูกสูงสุดในเดือนเมษายน การเก็บเกี่ยวระหว่างมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนเมษายน โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ดังนี้

ภาพที่ ๑๐ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม.....๑..... แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ..๔.... ตำบล เบิกไพร จำนวน๑..... แห่ง

มีโรงงาน..... รวม ...๑..... แห่ง

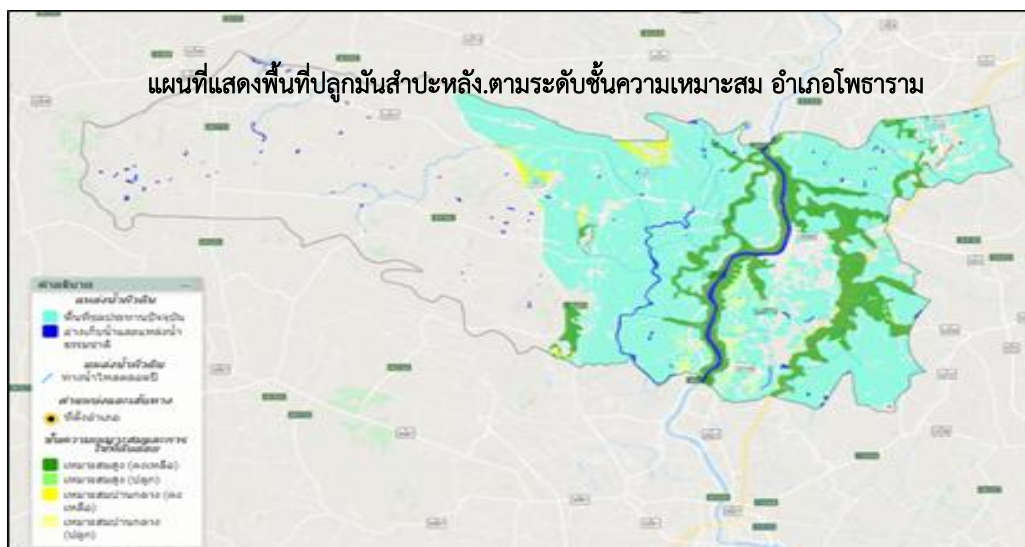
- อยู่ในหมู่ที่ ..๔... ตำบล เบิกไพร จำนวน๑..... แห่ง

(๓) พื้นที่ปลูก อ้อย ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก..... ๕๓,๖๓๔..... (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ ทั้งหมด
รวมอำเภอ	๗,๕๙๗	๑๗,๑๑๐	๒๘,๘๑๖	๑๐๒	๕๓,๖๓๔
บ้านฆ้อง	๓๓				๓๓
ชำแระ	๘,๓๕๒.๗๙	๓๘๙.๔๒	๑๖.๑๙	๒,๑๙๐.๙๘	๑๐,๙๔๙
บ้านเลือก	๓๔๓				๓๔๓
บางโตนด	๑,๐๒๑				๑,๐๒๑
ดอนทราย	๑๐				๑๐
เจ็ดเสมียน	๑,๙๑๕				๑,๙๑๕
เขาชะงุ้ม	๔๒๙	๑,๘๓๗	๑๑,๘๑๗	๕๗	
ดอนกระเบื้อง	๒๖๕				๒๖๕
เตาปูน	๑๖๔		๖๗๓		๘๓๗
คลองตากด	๕๐๙				๕๐๙
หนองโพ	๒๕๗				๒๕๗
สร้อยฟ้า	๙๒				๙๒
บ้านสิงห์	๗๔				๗๔
ท่าชุมพล	๓๐๙				๓๐๙
ธรรมเสน	๑๗๓	๒,๒๘๒	๔,๑๗๐		๖๖๔๖
คลองข่อย	๑,๘๘๒				๑,๘๘๒

(ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

การใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) พันธุ์อ้อยโรงงานใช้ปลูกในพื้นที่อำเภोधุดด

การปลูกอ้อยโรงงานของเกษตรกรในอำเภोधุดด มีความนิยมใช้พันธุ์ ขอนแก่น ๓ ซึ่งปลูกได้ดีในสภาพดินร่วนปนทราย ทนแล้ง ลำใหญ่ แตกกอดี มีค่าความหวาน ๑๒ ซีซีต่อตัน ถ้าดูแลดีให้น้ำเพียงพอจะได้ผลผลิต ๑๘-๒๒ ตันต่อไร่

วิธีการปลูก

๑. ปลูกด้วยแรงคน คือหลังจากเตรียมดินยกร่อง ระยะระหว่างร่อง ๑-๑.๕ เมตร แล้ว นำท่อนพันธุ์มาวางแบบเรียงเดียวหรือคู่ ปัจจุบันเกษตรกรนิยมปลูกโดยวางอ้อยทั้งลำเลื้อยกันลงในร่อง เสร็จแล้วกลบดินให้หนาประมาณ ๓-๕ เซนติเมตร ถ้าปลูกปลายฤดูฝนควรกลบดินให้หนาเป็น ๒ เท่าของการปลูกต้นฤดูฝน

๒. การปลูกอ้อยโดยใช้เครื่องปลูก จะช่วยประหยัดแรงงานและเวลา เพราะจะใช้แรงงานเพียง ๓ คนเท่านั้น คือ คนขับ คนป้อนพันธุ์อ้อย และคนเตรียมอุปกรณ์อย่างอื่นถ้าเป็นเครื่องปลูกแถวเดียว แต่ถ้าเป็นเครื่องปลูกแบบ ๒ แถว ก็ต้องเพิ่มคนขึ้นอีก ๑ คน โดยจะรวมแรงงานตั้งแต่ยกร่อง สับท่อนพันธุ์ ใส่ปุ๋ย และกลบร่องมารวมในครั้งเดียว ซึ่งเกษตรกรสามารถปลูกอ้อยได้วันละ ๘-๑๐ ไร่ แต่จะต้องมีการปรับระดับพื้นที่และเตรียมดินเป็นอย่างดีด้วย

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภोधุดด มีการปลูกอ้อย ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม ปลูกสูงสุดในเดือนกรกฎาคม การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนเมษายน เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีปฏิทินการเพาะปลูก อ้อย ในอำเภोधุดด จังหวัดราชบุรี ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อย	△ ←————→ ←-----→	▽										

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อย ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๔ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน/ไร่

ที่	รายการ	บาท/ไร่
	ค่าแรงงาน	
๑	เตรียมดิน	๑,๒๐๐
๒	ค่าปลูก	๑,๒๐๐
	ค่าปัจจัยการผลิต	
๓	ค่าพันธุ์อ้อย	๒,๐๐๐
๔	ปุ๋ยเคมี	๕๕๐
๕	ค่าสารเคมีคุม-ฆ่าวัชพืช(รวมค่าแรงในการฉีดพ่น)	๖๐๐
๖	ค่าเช่าที่ดิน	๑,๐๐๐
	ค่าเก็บเกี่ยวและค่าขนส่ง	
๗	เก็บเกี่ยว	๑,๑๗๕
๘	ค่าขนส่ง	๑,๑๗๕
	รวมต้นทุน	๘,๙๐๐

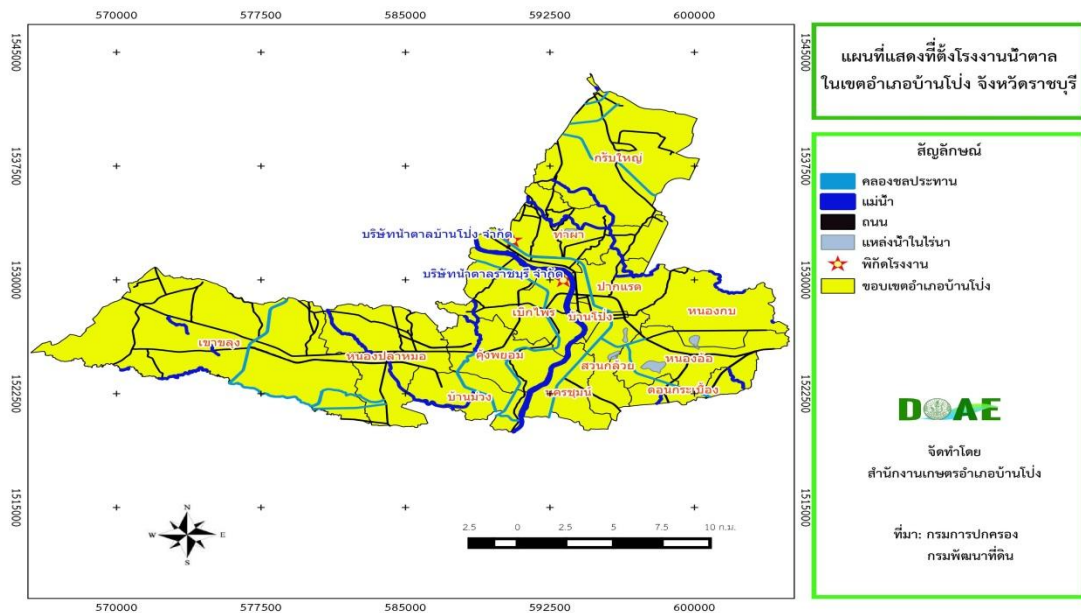
๖) สถานการณ์ตลาด/วิถีตลาดการตลาด

๑) จุดรับซื้อผลผลิต

จากการตรวจสอบข้อมูลจุดรับซื้อผลผลิตอ้อยโรงงานในอำเภอโพธาราม พบว่ามีโรงงานขนาดใหญ่ในอำเภอบ้านโป่ง จำนวน ๒ โรง คือ บริษัทน้ำตาลบ้านโป่ง จำกัด มีความต้องการปริมาณอ้อย จำนวน ๑,๐๔๔,๐๐๐ ตันและบริษัทน้ำตาลราชบุรี จำกัด มีความต้องการปริมาณอ้อย ๑,๐๗๖,๐๐ ตัน ตามประกาศของคณะกรรมการอ้อย และยังมีโรงงานน้ำตาลในจังหวัดกาญจนบุรี อีก ๗ โรงงาน ที่ต้องการผลิตอ้อย อีก จำนวน ๘,๘๔๔,๐๐๐ ตัน

ตารางที่ ๓๕ แสดงจุดรับซื้ออ้อยโรงงานของอำเภอโพธาราม ซึ่งอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง จำนวน ๒ แห่ง

ที่	โรงงาน/จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง	ความต้องการ ปริมาณอ้อย(ตัน)
๑.	บริษัทน้ำตาลบ้านโป่ง จำกัด	ม.๑๘ ต.ท่าผา อ.บ้านโป่ง	๑,๐๔๔,๐๐๐
๒.	บริษัทน้ำตาลราชบุรี จำกัด	ม.๖ ต.เบิกไพร อ.บ้านโป่ง	๑,๐๗๖,๐๐๐

ภาพที่ ๑๔ แสดงจุดรับซื้ออ้อยโรงงานของอำเภอโพธาราม ซึ่งอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง จำนวน ๒ แห่ง
(ที่มา : กรมการปกครอง , พ.ศ. ๒๕๖๘)

เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอโพธาราม มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่หลากหลายสาขา โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน ๖ ราย ด้านพืชไร่ (มันสำปะหลังและอ้อย) จำนวน ๒ ราย ด้านพืชผัก จำนวน ๕ ราย และด้านการเกษตรแบบผสมผสานจำนวน ๒ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ดังนี้

ตารางที่ ๓๖ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว , พืชไร่(มันสำปะหลังและอ้อย), พืชผัก, ผสมผสานของอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายกริช ขำเจริญ	๗	เตาปูน	โพธาราม	๒๕๖๒	ข้าว
๒	นางสาว เสี่ยม นุตตะโร	๓	นางแก้ว	โพธาราม	๒๕๖๒	ข้าว
๓	นาย สงวน นุตตะโร	๓	นางแก้ว	โพธาราม	๒๕๖๒	ข้าว
๔	นายประหยัด สวัสดิ์	๑	ดอนทราย	โพธาราม	๒๕๖๑	พืชผัก
๕	นาย จริญญา เกาสังข์	๓	หนองขวาง	โพธาราม	๒๕๖๑	พืชไร่
๖	นาย ชำนาญ หลวงพันเทา	๔	ชำระ	โพธาราม	๒๕๖๑	ข้าว
๗	นาย ราชัน สอนงค์	๑๐	บ้านสิงห์	โพธาราม	๒๕๖๑	พืชผัก
๘	นาย วิชัย ถ้วยทอง	๑๐	บ้านสิงห์	โพธาราม	๒๕๖๑	พืชผัก
๙	นาย วสันต์ จันทสร	๑๐	บ้านสิงห์	โพธาราม	๒๕๖๑	พืชผัก
๑๐	นาย ไพฑูรย์ ศิริองอาจ	๗	เตาปูน	โพธาราม	๒๕๖๐	ข้าว
๑๑	นางสาว เพ็ญศรี กระต่ายทอง	๑	คลองข่อย	โพธาราม	๒๕๖๐	พืชไร่
๑๒	นาย ขาววน คำดี	๖	เขาชะงุ้ม	โพธาราม	๒๕๕๘	ข้าว
๑๓	นายแมน สุขเจริญ	๕	เขาชะงุ้ม	โพธาราม	๒๕๕๘	ผสมผสาน
๑๔	นายเสี่ยม นุตตะโร	๑	เขาชะงุ้ม	โพธาราม	๒๕๕๘	พืชผัก
๑๕	นางสำเนียง ฮวดลิ้ม	๖	เตาปูน	โพธาราม	๒๕๕๘	ผสมผสาน

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๗ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอโพธาราม
แปลงใหญ่	๑๓	- แปลงใหญ่ข้าวตำบลคลองตากด - แปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลหนองขวาง - แปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอมตำบลบ้านสิงห์ - แปลงใหญ่ผักสลัดตำบลบางโตนด - แปลงใหญ่ถั่วพุดคลองข่อย - แปลงใหญ่ข้าวสหกรณ์การเกษตรโพธาราม จำกัด - แปลงใหญ่ข้าวชุมชนบ้านเขานม - แปลงใหญ่ผักตำบลบางโตนด - แปลงใหญ่อ้อยตำบลคลองข่อย - แปลงใหญ่ไม้ดอกไม้ประดับตำบลเขาชะงุ้ม

		- แปลงใหญ่ถั่วเขียวตำบลคลองตากต - แปลงใหญ่ข้าวตำบลเตาปูน - แปลงใหญ่ผักตำบลบ้านสิงห์
วิสาหกิจชุมชน	๘๓	- ปลุกสุขปลูกใจ - ข้าวตังพืชนิโพธาราม - นวัตกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตรเขาชะงุ้ม - โคต้นน้ำบ้านบางกะโด - เครือข่ายคนเลี้ยงหอยเชอร์รี่ของปลอดศาลจังหวัดราชบุรี - ธนาคารชั้นโรง เกษตรสีเขียวแห่งเขาชะงุ้ม - ร่มไม้เขาขวาง - สวนศิลป์ บ้านดิน - ตำบลดอนทราย ฟู๊ด แอนด์ คราฟ - คลองข่อยร่วมใจ - ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลชำระ - ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านทุ่งมะสังข์ - ศูนย์ข้าวชุมชนหนองสระ - กลุ่มนาข้าวไทย-รามัญ บ้านเตาปูน - พิมพ์ลายรักษ์ - จิตาภา Ecoprint ผ้าพิมพ์ใบไม้ธรรมชาติ - บ้านน้อยอนุรักษ์สมุนไพร - พัสตราลัยคน - กลุ่มเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวนางแก้ว - เกษตรนางแก้วตามศาสตร์พระราช - คชาบ้านเจ็ดเสมียน - พืชผักสมุนไพรบ้านบ่อมะกรูด - ผลิตภัณฑ์แปรรูปเนื้อสัตว์บ้านบ่อมะกรูด - พัฒนโพธา - ผักและผลไม้ปลอดภัยบ้านดอนโพ - เกษตรสมุนไพรเตาปูน - เกษตรสมุนไพรทำชุมพล - สมุนไพรไทยพื้นบ้านบ้านสมถะ - กลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมบ้านนางแก้ว - แปรรูปสมุนไพรสวนยายเหรียญ - พัฒนาสมุนไพรไทยชนารักษ์ - กมลธาดาฟาร์ม - กลุ่มเห็ดพืชผักสมุนไพรปลอดสารบ้านสนามคลี - ผักคุณภาพวิถีเกษตรแนวใหม่ใส่ใจผู้บริโภคตำบลบางโดนด - แปลงใหญ่ไม้ดอกไม้ประดับ ต.เขาชะงุ้ม

		- นาแปลงใหญ่สหกรณ์โพธาราม - แปลงใหญ่บ้านเขานม - ดอนกระเบื้องแก้วไกล - ไร่ทรงสุวรรณ เกษตรอินทรีย์วิถีไทย - เกษตรยั่งยืนบ้านหนองกวาง - ไกลน้ำเคียนาเขาช่องพราน - พืชและสมุนไพรไทยปลอดสารบ้านสิงห์ - สมุนไพรไทยบ้านสิงห์ - ผักปลอดสารพิษตำบลบางโตนด - สมุนไพรไทยท่าชุมพล - หมูกระจกดอนกระเบื้อง - กลุ่มผลิตหน่อไม้ฝรั่งท่าชุมพล/กระเจียบเขียวญี่ปุ่น - กลุ่มคลองบางสองร้อย - บ้านช่างสกุลบายศรี - กลุ่มผู้เลี้ยงแพะโพธาราม - กลุ่มหัตถกรรมทอเสื่อกก - เจ็ดเสมียนโฮมสเตย์ - เต้าหู้ดำสมุนไพรโพธาราม - กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านบางกระโด หมู่ที่ ๑ - บ้านสนามชัย - กลุ่มผู้ปลูกข้าวตำบลคลองตากด - กลุ่มโคขุนบ้านบางกระโด - กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหนองศาลา - กลุ่มผู้ผลิตและแปรรูปข้าวกล้อง ม.๗ ต.เตาปูน - กลุ่มไข่เค็มเจ็ดเสมียน - ดอนโพเพียงพอ - กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ต.ท่าชุมพล - เกษตรกรเครือข่ายขยายผลโครงการ - อันเนื่องมาจากพระราชดำริ - บ้านบ่อน้ำออก - บ้านดอนตะคลอง - กลุ่มส่งเสริมผู้ปลูกข้าวท่าชุมพล - ขยายพันธุ์ข้าวบ้านเขาราบ - ทำนاب้านหนองกลางเนิน หมู่ ๙ - ลาวเวียงบ้านฆ้องพัฒนา - บอนไซบ้านทางหลวง - เจริญสุขรวมมิตรเพื่อการเกษตร - ผู้เลี้ยงสุกรดอนเจริญสามัคคี
--	--	---

		- น้ำพริกหนองข้า - กลุ่มแม่บ้านหนองเต่าดำ - แม่บ้านบ้านข้าวสารพัฒนา - กลุ่มนิคมรองเท้านาง - ทางเสด็จ ๑๓ - บ้านบ่อมะกรูด - ผลิตภัณฑ์อินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพทำชุมพล - กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสระเพ็ชรร่วมใจ - กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางไทรนด - นางแก้วผลิตพันธุ์ข้าว
กลุ่มแม่บ้าน	๙	- กทบ.คลองบางสองร้อย - กทบ.ตำบลคลองข่อย - กทบ.บางไทรนด - กทบ.สระเพ็ชรร่วมใจ - กทบ.หนองเต่าดำ - กทบ.หนองโพร่วมใจ - กทบ.บ้านขุยจาม - กทบ.คลองข่อยร่วมใจ - กทบ.เกษตรกรสร้างสรรค์

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๘ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า พืชผัก อำเภอโพธาราม

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	เป็นแหล่งปลูกผักสำคัญ มีดินร่วนปนทรายและระบบชลประทานดี	มีลานรับซื้อและโรงคัดบรรจุในชุมชนจำนวนมาก	ส่งออกสู่ตลาดกลาง (เช่น ตลาดศรีเมือง) และห้างสรรพสินค้า
	ปัญหา Pain point	พื้นที่ทับซ้อน การขยายตัวของผังเมือง และดินเสื่อมสภาพจากการใช้สารเคมีนาน	สถานที่บางแห่งไม่ได้มาตรฐาน GAP/GMP และระบบจัดการน้ำเสียยังไม่ดี	ช่องทางจำหน่ายกระจุกตัว และพื้นที่หน้าร้านในท้องถิ่นมีน้อย
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้ระบบ GIS แผนที่เกษตรเชิงรุก และเซนเซอร์วัดคุณภาพดิน	ติดตั้งระบบ Smart Warehouse และระบบบำบัดน้ำเสียอัจฉริยะ	Platform e-Marketplace เชื่อมโยงแหล่งผลิตกับผู้ซื้อโดยตรง
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีความเชี่ยวชาญสูงแต่ขาดเทคโนโลยี	ผู้รวบรวม (พ่อค้าคนกลาง) มีอิทธิพลในการกำหนดราคา	ผู้บริโภคยุคใหม่ใส่ใจสุขภาพและต้องการตรวจสอบที่มาได้
	ปัญหา Pain point	ขาดแรงงานคนรุ่นใหม่ และภาระหนี้สินสะสม	ขาดทักษะด้านการตลาดดิจิทัลและการบริหารจัดการสมัยใหม่	ความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยของสินค้า (สารตกค้าง)
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	อบรม Young Smart Farmer และใช้โดรนพ่นยาเพื่อลดภาระแรงงาน	ใช้ Application บริหารจัดการสต็อก และการจับคู่ธุรกิจ (Business Matching)	ระบบ Traceability (Blockchain) ให้ผู้ซื้อสแกน QR Code ดูประวัติการผลิต
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	ผลผลิตสดใหม่ มีความหลากหลายตามฤดูกาล	มีการคัดเกรดเบื้องต้นและบรรจุถุง	สินค้าส่วนใหญ่ขายเป็นของสด (Fresh Produce)
	ปัญหา Pain point	สินค้าล้นตลาดบางฤดูกาล และขนาดผลผลิตไม่สม่ำเสมอ	สินค้าเน่าเสียง่าย (Perishable) และการแปรรูปเพิ่มมูลค่ายังน้อย	ราคาผันผวนตามกลไกตลาด และแบรนด์สินค้าท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็ง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้ระบบ AI Forecasting ทำนายปริมาณผลผลิตเพื่อวางแผนการปลูก		

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๙ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการยกระดับการผลิตพืชผักปลอดภัยด้วยเทคโนโลยีชีวภัณฑ์เพื่อการค้า อำเภอโพธาราม
๒. ชื่อแผนงาน	แผนสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น
๓. แนวทางการพัฒนา	การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมาตรฐานสินค้าเกษตรด้วยนวัตกรรมจุลินทรีย์ทาง การเกษตร (Biological Control)
๔. หลักการและเหตุผล	อำเภอโพธารามเป็นแหล่งปลูกพืชผักที่สำคัญของจังหวัดราชบุรี แต่ปัจจุบัน เกษตรกรยังประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงจากสารเคมีสังเคราะห์ และการดื้อยา ของศัตรูพืช ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการใช้ "สารชีวภัณฑ์" (เช่น เชื้อบิวเวอเรีย, ไตรโคเดอร์มา, บีที, บีเอส) จึงเป็นทางออก สำคัญในการผลิตผักตามมาตรฐาน GAP เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และตอบสนองความต้องการของตลาดผู้รักสุขภาพ
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีและเปลี่ยนมาใช้สารชีวภัณฑ์ในการ ป้องกันกำจัดศัตรูพืชไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ๒. เพื่อเพิ่มจำนวนแปลงผักที่ได้รับมาตรฐาน GAP ในพื้นที่อำเภอโพธาราม ๓. เพื่อสร้างต้นแบบศูนย์เรียนรู้การผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เองในชุมชน
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เชิงปริมาณ: เกษตรกรเข้ารับการอบรม ๕๐ ราย และจัดตั้งศูนย์ผลิตชีวภัณฑ์ ชุมชน ๒ แห่ง เชิงคุณภาพ: ผลผลิตพืชผักมีสารพิษตกค้างไม่เกินมาตรฐานที่กำหนด และผ่าน เกณฑ์มาตรฐาน GAP อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ของผู้เข้าร่วมโครงการ
๗. พื้นที่เป้าหมาย	หมู่ ๑๐ ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
๘. กิจกรรมหลัก	๑. อบรมถ่ายทอดความรู้การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ ๒. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การขยายเชื้อจุลินทรีย์ ๓. ติดตามประเมินผลและสุ่มตรวจสอบสารตกค้างในแปลง
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนิน โครงการ	๑ ตุลาคม ๒๕๖๘ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙
๑๑. งบประมาณ	๑๕๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกร ๕๐ ราย มีความรู้ด้านการผลิตชีวภัณฑ์ และมีแปลงเรียนรู้ต้นแบบ

	๒. ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๒๐ และเกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผักปลอดภัย
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เกษตรกรในอำเภอโพธารามจะมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองด้านปัจจัยการผลิตลดความเสี่ยงจากสารเคมีสะสม และสร้างภาพลักษณ์ "โพธาราม เมืองผักปลอดภัย" ซึ่งจะดึงดูดพ่อค้าคนกลางและผู้บริโภคระดับบน สร้างความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจฐานราก

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๔๐ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยนำเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการยกระดับการผลิตพืชผักปลอดภัยด้วยเทคโนโลยีชีวภัณฑ์เพื่อการค้าอำเภอโพธาราม	๑. งบประมาณ: งบดำเนินงาน (ค่าใช้สอยและวัสดุ) จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ๒. บุคลากร: นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล และอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) ๓. วัสดุอุปกรณ์: แม่เชื้อบริสุทธิ์ (ไตรโคเดอร์มา/บิวเวอเรีย), ถังหมัก, วัสดุขยายเชื้อ (ข้าวสุก/รำข้าว) และชุดตรวจสอบสารพิษตกค้าง (GT-Test Kit) ๔. องค์ความรู้: คู่มือการผลิตสารชีวภัณฑ์มาตรฐานกรมส่งเสริมการเกษตร	๑. การคัดเลือกและเตรียมความพร้อม: คัดเลือกเกษตรกรแกนนำและจัดตั้งจุดเรียนรู้การผลิตชีวภัณฑ์ในพื้นที่ ๒. การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Training): จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ "การผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เองแบบลดต้นทุน" และการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ๓. การลงมือปฏิบัติ (Implementation): สนับสนุนวัสดุขยายเชื้อให้เกษตรกรนำไปฉีดพ่นในแปลงผักตามรอบการผลิต ๔. การติดตามและรับรอง (Monitoring): ลงพื้นที่ตรวจประเมินแปลงตามมาตรฐาน GAP และเก็บตัวอย่างผักส่งตรวจวิเคราะห์สารตกค้าง	๑. เกษตรกรสามารถผลิตและขยายเชื้อชีวภัณฑ์ใช้เองได้ (Self-reliance) ๒. พืชผักปลอดภัยที่ออกสู่ตลาดโดยมีการใช้ชีวภัณฑ์นำการผลิต ๓. เพิ่มจำนวนแปลงผักที่ได้รับมาตรฐาน GAP ในพื้นที่อำเภอโพธาราม	๑. เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๒๐ ๒. เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผักปลอดภัย	๑. มีศูนย์ผลิตชีวภัณฑ์พร้อมใช้ในชุมชนที่เป็นแหล่งพึ่งพาด้านปัจจัยการผลิต ๒. ศักยภาพในการพึ่งพาตนเองด้านปัจจัยการผลิต ลดความเสี่ยงจากสารเคมีสะสม	หน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนในท้องที่	๒๕๖๙

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (๒๕๖๘). แผนปฏิบัติราชการรายปี อำเภोधุดาธารม จังหัดราชบุรี.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๘). คู่มือการจัดการดินจังหัดราชบุรี. สำนักตรวจดินและวางแผนการใช้ดิน
- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (๒๕๖๘). ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (๒๕๖๘). Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand).
- ผลการดำเนินงานการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ตามสถานที่ขึ้นทะเบียน)
- ที่ว่าการอำเภोधุดาธารม จังหัดราชบุรี. (๒๕๖๘). ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภोधุดาธารม.
- ระบบแผนที่เกษตรกรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online) สืบค้น จาก <https://agri-map-online.moac.go.th/>
- สถานีอุตุนิยมวิทยาราชบุรี. (๒๕๖๘). ข้อมูลปริมาณน้ำฝนรายวันปี ๒๕๖๗-๒๕๖๘
- สถานีอุตุนิยมวิทยาราชบุรี. (๒๕๖๘). ข้อมูลราย ๓ ชั่วโมง ความชื้นสัมพัทธ์ปี ๒๕๖๗-๒๕๖๘.
- สถานีอุตุนิยมวิทยาราชบุรี. (๒๕๖๘). ข้อมูลรายวันอุณหภูมิปี ๒๕๖๗-๒๕๖๘.
- สำนักงานเกษตรอำเภोधุดาธารม, (๒๕๖๘). ข้อมูลการเกษตรระดับอำเภอ.
- สำนักงานประมงจังหัดราชบุรี. (๒๕๖๘). ข้อมูลประมงระดับอำเภอ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www4.fisheries.go.th/local/index.php/main/site๒/fpo-ratchaburi>
- สำนักงานปศุสัตว์จังหัดราชบุรี, (๒๕๖๘). ข้อมูลสถิติสัตว์จังหัดราชบุรี. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://pvlorri.dld.go.th/webnew/index.php/th/qa-menu-๒/survey-menu/๑๒๕-๒๐๒๐-๐๒-๑๗-๐๙-๒๖>
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภोधุดาธารม, (๒๕๖๗). ข้อมูลกลุ่มอาชีพ ข้อมูล OTOP. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://district.cdd.go.th/watphleng/service/one-tambon-one-product/>
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภोधุดาธารม, (๒๕๖๘). ข้อมูลจำนวนประชากรของแต่ละพื้นที่ปี ๒๕๖๗ ระดับอำเภอ
- สำนักงานสหกรณ์จังหัดราชบุรี. (๒๕๖๘). สรุปจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในจังหัดราชบุรี ประจำปี ๒๕๖๘ แยกตามรายอำเภอ ๑๐ อำเภอ. สืบค้นจาก <https://ratchaburi.web.cpd.go.th/>